Incipit liber scd's de uita b'n'dicte uirginis xp'i xp'ine.

Magnu͂ dn͂m et magnā uirtute eius
merito laudare͂ si indignitas n͂o ob
staret. ut diuine gr͂e cogracior fiere͂
que p me ad fonte͂ gr͂arū fluuius gr͂ar re
flueret. unde largit͂ effluxerat. ut ad gr͂ar
actiones eo alacrior assurgere͂ referēdas q͂d
me n͂o antiquor tm͂ exempla s͂ et in pros
pectu uisor recordaret mirabiliū. Quamuis
ergo plurima sint et incōprehēsibilia q͂ de de
i bonitate posteris antiquor mandauit auc
toritas. paucitas tn͂ in ea ex inmēsis mīma ex
sūmis infima ex et'nis caduca papiens ad
uerti. q͂d se ī p'ductōe creature ostendit. oī
potente cui' dicere est cūcta facere incōtinēti
a scripture se pbauerit sapiente in effusi
one gracie. ex recōpensacōe ad mēsuras
labor p͂mior mēsurar se demōstrabit largū
et benignū. ideo q͂d michi īdignissiō oste͂
dere dignat' est p paucis uerbis scripto cō
mēdatis ppono elucidare in quib' tame͂ si
aduertatur. et potencia eo sapiēcia. et beni
uolencia oīnipotētis clare ut estimo intel
ligi poterunt.

Quantū ad memoriā possū reducere a
primeuo etatis mee diluculo. quādo ui
tā et mores. passiones. et mortes scōrū. et
p͂cipue xp'i dn͂i et gloriose matris ei' audi
ui in audiendo medullit' delectabar. et ī re
colligēdo audita ex corde cōsolabar. ita ut
ex tūc inciperet michi mūdus uilescere cū
suis delectacionib'. ita ut ex tūc cū fratrib'
meis secūdum carne͂ sepius tractare͂ ut mū
do renūciarem'. inter h͂ cordi meo cogitaci
onib' ex quodā desideriū inualescebat cepi
q͂ desiderare et orare. ut dn͂s me sua gr͂a ī
hac parte dignaret͂ uisitare. ut aliquē ser
uor suor michi ostenderet. ī quo cōuersaci
one scōrū suor n͂o solū uerbis s͂ factis et ex
emplis scirem et plane addiscere͂. cui caritati
[illegible] ex corde cōiungerer et cōsolarer. cui' mo
rib' informarer. cui' deuocione īflammarer
et ab accidia q͂ me a puericia depresserat exci
tarer. cui' collocucione illuminarer. cui' fa
miliaritate cōsolarer. cui' exemplis de omi
bus certificarer dubiis maxīe que ad con
uersacione͂ ptinent scōrum. Sub hoc affectū
meo fluxerūt tempora multa. et dies plurimi.
et anni. ut puto ultra uiginti. ī quib' dn͂s
ex sua liberalissima benignitate n͂o meis mē
tis uel desideriis exigentib' plures utriusq͂
sexus psonas demōstrauit michi. quib' cor
meū sepius letificauit n͂o tame͂ intencionis
mee appetitū saciauit s͂ nec cordis motū
quietauit. Quas tāto diligēcius cōsideraui
quāto ampli' intueri desiderau. q͂nto ex
plures uidi. tāto plures uidere cōcupiui. q͂a
ī nulla īueni q͂d querebā. et ideo affectū me
um semp famelicū inueniebā.

Tandem aut͂e pater misericordiar
p uiscera mīe sue me respiciens cui uide
bat merita n͂o suppetere ex inopinato michi
psonā quondā hoc in ostendit. cui' aspectu si
mul et affatu me multiplicit' letificauit. n͂o so
lū per p͂sencie exhibicione͂ s͂ memorie recorda
cione͂. Dn͂a alfradis genere nobilis et mariti
p͂clari. conuictione honestata. īformata gratuit
uisit p fratre Walt'ero cōfessore suo ab anti
quo. qui me assumēs in sociū in uigilia bt͂i
thome apostoli ad eā pfectus est. Cū aute͂ tan
de uenissem' et ipe sciret et cōfessione͂ dicte
dn͂e audiret accessit ad me in eade͂ [illegible]
et begina quedā noīe aleidis et q͂rebat unde
uenisse͂ cui cū respondisse de colonia [illegible]
utinā fuisses ī uilla nostra et mirabilia que
ibi fiūt in quadā puella uidisses. Contigit
aut͂e sequentis diei uelle me terminū [illegible]
cione͂ p͂dicti walteri ad terminū plebani [illegible]
[illegible] declinare. ubi et p͂dicta puella [illegible]
pis [illegible] instantis tribulacōis necessitate͂ [illegible]
cui' etiā uisitacione͂ fuit [illegible]

cōfessor suus. q. a pueritia ad domū predic
tā intrauit. Inueniēdo autē in corde meo sta
tim ut si q̄ miraculosa aut mirabilia ibi contige
rent me uidere ut de hiis omnino tacerē. quia
cū esset pēri apud p̄sentes nesciui. Domū er
go prefatā ingressi. uidi ī ea pauperē supple
tilem. familiā tristē. puellā unā pallio coop
tam habentē faciē seorsū aliquātulū sedentē
que cū fratri Waltero assurrexisset. demon icō
tinenti int̄ uba salutationis retrorsū piecit.
et caput ad parietē tā grauit̄ allisit ut pari
es totus sit cōmotus. Int̄ hec turbabātur pre
sentes sup eo qd̄ acciderat. s; multo plus time
bāt sup futura tribulatione quā secundū mo
litū cursū certitudinalit̄ expectabāt. cūctis q̄
dolentibus q̄ aderāt sup malis illatis et tīm
tib; sup peiorib; expectatis. solus ego gaudio q̄
dam insolito p̄fundebar intime q̄ cōsolabar.
et ī stupore mētis suspēdebar qd̄ ualde admira
tus qd̄ accidisset uerecūdabar. q̄a timui de hoc
notari. adūn. n. aliqd̄ insolitū mox futurū. si
chil. n. taliū sensib; forinsecus offerebatur. qd̄
cordi tantū intrinsecꝰ gaudiū posset causare.
Qn̄ poci' ut p̄dictū est demonis adesse sentie
bāt presentia. timebāt seuicia. Familie audie
batur mesticia puelle p̄memorate facile adu̇
ti poterat tristicia. et inter h̄ quero unde ori
ri potuit leticia. et immutatio tāli soli m. ad
occultandū ergo qd̄ sensi cū familia, me, hoc
est, cū dn̄o plebano matre ei' et sororib; et ali
is p̄sonis presentib; in eadē domo me occupa
ui ī qua socius me' cū predcā puella aliquā
tulū seorsū sedit et ei de xp̄i et scōrū patiētia
a recitauit exempla diuisa. Sup̄ memoratē
autē leticie tam fortis ī me uenit ip̄ressio ut
usq; nūc cū iam undecim' uertatur annus ap'
me nō solū ei' remaneat memoria. s; certa pre
sentia p̄seuerent. Dei. n. ī ipsa hora ut estimo in
fluentiā qualēcūq; suscepi. Cūq; predcō mō
sederē uba familie audiēs. q̄ uocis seria inter

misces. ibi tm̄ erat oculus nō solū corporis
s; et intētio cordis ubi p̄sonā esse sciebam.
cui' presēcia me credidi immutatū. nō. n. p̄so
na me tā dilecta infuetur latebat. cui' gratia
a dn̄s tantū donū in p̄senti cōtulerat. inter
h̄ ergo sociū meū et puellā predcām cū di
ligent̄ considerarē uidi qd̄ dyabolꝰ eā septies 7
piecit. quat̄ ad parietē qui erat a tergo eorū
et ter ad cistā quandā que erat ad sinistrā
puelle posita tā ualide ut sonus eius. et stre
pit' parietis a remotis possit audiri. ad hec
cepi admirari. qd̄ int̄ tot ictus. et tā graues
nullos audiui puellā emittē gemit' uel
singult'. s; et qd̄ nec alicui' alteri' nō dico
īpatientie s; nec alicui' altius doloris signa
ī uerbis uel factis deprmebat. s; īmobilis per
māsit. nō murmur n̄ querimoniā resonās.
Dixi ergo frī Waltero amplius dissimulare
nō ualēs. karissime pat̄ nescio si aduertis
qd̄ demō puellā que iux' nos sedet tā grauit̄
affligit. meli' esset qd̄ remotius sederetis a
cista et pariete. et ponētis aliqd̄ puluinar in
ter eā et dicta obstacula. ut si eā ampli' pre
cerit a mollib; obiectis susciperetur. Factū ē i
ta. et cū sic ad temp' modicū sedissem' audi
ui dictā puellā suspirantē. q. ex inopinato
aliqd̄ doloris ei euenisset. qd̄ et mulieres que
circa eā sedētes cū aduertissent inquirebāt p̄
dicti suspirii causā. Respōdit ī pedib; suis uul
nerata. quesitū est et ita inuentū. in utroq;
. n. pede uulnꝰ recēti sanguine fluens īuenerūt.
Cūq; sic successiue quat̄ ingemuisset cōpassiōe 4
quadā cōmotus int̄ assidentiū cōpassionē et
lacrimas. q̄ ad quēlib; gemitū noua uidertur
uulnā surrexi et ego. q̄ ut credo uicib; dua
bus ultimis respexi. et tā recētia uidi uulnā.
qd̄ puto qd̄ rursu sanguis fluxū preuenerit.
Solet. n. int̄ uulnꝰ inflictū. et sanguinis exitū
morula quedā intercidē. In hoc autē fine hoc
negotiū est cōclusū qd̄ iuxta pedis pte su

Nota de vulneribus inflictis pedibus sponse xpi

1 profectio a diab.

septies proiecta a diab.

vulnera in pedib.

no x

prima vidi. quatuor vulnera sanguine fluentia.
et in pedis alterius eadem parte tria recenti cruore ~
madentia. quia autem bis surrexeram et negocium mi-
chi cordi multum inerat adverti quod in qualibet
vice vulnera numero multiplicabantur. Dum autem
hec fierent nox in suo cursu processit. que in media
te festum beati thome apostoli sequebatur. cepique
compassione promoveri. qui prius fueram gaudio com-
motus. visum quoque fuit fratri Waltero cui socius darer
eam ut completorium diceremus. Quod cum in presentia-
dicte puelle dixissemus cum omnibus attinentiis
secundum ordinem posuit dictus frater Walterus unam
quoque manum genibus flexis super caput puelle et dixit
evangelium In principio erat verbum. in tutelam con-
tra iniquissimi inimici sevitiam. quo facto petivi ab
eo licentiam. ut cum familia possem per noctem vigila-
re. qua obtenta sequebar eum ad lectum qui in ista eadem
domum erat preparatus propter sue etatis et religi-
ositatis reverentiam. erat enim vir valde religiosus
etate pater et gratia provectus capite canus valde de-
corus. et ab omnibus religiosis et secularibus appro-
batus. Cum eius ergo licentia ad supra memoratam
personam veniens. ut eam et per eam consolarer inde in
[illegible] duo lumina que usque ad diem ardebant
in hospitio inveni cum vii. personis que usque ad diem
non vicissim sed omnes simul custodiebant vigilias
noctis nullo interposito intervallo nulla quoque persona
ad dormiendum collocata. Necessitas enim hec erat vi-
gilandi. quia qualibet presentia non solum de rebus sed
de vita timere poterat. propter demonis sevitiam si-
mul et maliciam que eam graviter et visibus huma-
nis tam importabiliter crudeliter flagellabat. Regres-
sus igitur et cum magno solatio assidentium susceptus.
cum me ad eorum instantiam in loco de quo socius meus
surrexerat collocassem et tacitus ad tempus sedissem
dixit michi sepius iam memorata puella quod est
nomen vestrum. respondi petrus vocor. adiecit illa.
Bone frater petre dicatis michi aliquid de deo. quia liben-
ter audio. quamvis propter instantem necessitatem non
multum possim intendere de quo doleo. ad eius ergo in-

stantiam et assidentium licet ydioma patrie nescirem re-
tuli tamen duo edificatoria ut michi videbatur exem-
pla superius de vitis fratrum unum quomodo beata virgo
quendam cartusiensem docuit sibi servire et se a-
mare et alterum quomodo frater ordinis predicatorum
liberatus fuit de purgatorio. xv. annorum propter mis-
sam cuiusdam fratris senioris sibi multum familiaris
hiis prenarratis silui modicum. et ecce puella post
momenta cepit subito ingemiscere solito gravius. Et
cum ab ea quesivissem quid accidisset sibi respondit. Iuxta
genu vulnerata sum. modica autem morula interpo- 9 vulnus
sita in qua unum miserere mei deus dici potuit. ite-
rum ingemuit et dextram manum per manicam ad in-
teriora retraxit. et clavum ferreum sanguine recen- 10. no de clavo ferreo
ti perfusum protulit et in manu mea posuit. morule recente sanguine perfuso
autem interposite hec erat ratio. quia quodcumque illud erat 2 plato.
sive ferreum sive ligneum instrumentum per quod demon
eam vulneravit illud de vulnere nemo poterat nisi
ipse demon extrahere vel evellere. quod infra evidenti pro-
babitur argumento. clavum autem tali modo michi da-
tum sive in tactu fore calidiorem quam ex carne hu- de clavo
mana potuisset fieri sive fuisset in manu retentus
sive in sinu gestatus. Cum autem media nox adve-
nisset secundum meam opinionem accessi ad socium meum
pro matutinis secundum modum ordinis dicendis. et
cum diceremus matutinas de beata virgine et laudes
cantare incepissemus mirum totus familie in cantu
insonuit ut per admirationem interruptis matutinis
nuncium prevenientes ad personam sepedictam et sibi
assidentes accederemus. et cum quereremus quid ac-
cidisset. dictum quoque nobis quod puella cuius supra sepius
habita est mentio graviter esset vulnerata. et cum so- 11. vuln.
cius meus ad eam accessisset et se iuxta eam collocas-
set consolandi gratia invenit eam graviter afflictam et
pene deficientem. Post modicum autem resumpto spiritu
altera manu modo superiori ad interiora retracta a- no de clavo
lium clavum cruore recenti infectum et precedentis cla- manus alterius
vi caliditate accensum sed multo horribiliorem fer-
ventem protulit et in manu socii mei posuit dicens.
ecce quo vulnerata sum. Omnibus autem qui aderant

clauum considerantibus et ob horrorem eius stupentibus pariter et timentibus, petiui eum michi dari pro magno munere et pretioso memoriali. quem impetratum usque in hodiernum diem penes me conseruaui. imprimens in eo signum infallibile quantum in femore uirgineo fuisset infixus. caro enim clauo adherens. et sanguis eum perfundens certissimum huius rei testimonium perhibebant. et sic nox predicta terminata. quo adeo que uisui assidentium apparebant. ut de hiis ad tempus taceatur que dominus famulanti est operari dignatus gratia eorum interius mecum fieret specialis. mane autem facto coloniam redii ex qua exiui. sed nescio si in tota uita mea usque ad illam horam talem sensi cordis mei dispositionem. ita quod tunc nichil libentius fecissem quam missam de beata uirgine celebrasse pro donorum diuinorum collationis gratiarum actione. quamuis michi tunc temporis huius solacii oportunitas data non fuisset. uidebatur ita mihi quod tunc intelligerem quod dictum est. et nox illuminatio mea in deliciis meis. quia tenebre non obscurabuntur a te. et nox sicut dies illuminabitur. et tenebre eius sicut lumen eius. O felix nox o beata nox que diuinarum illuminationum que noctis et diei differentias nescitur in principium extitisti. O dulcis et delectabilis nox in qua michi primum est degustare datum quam suauis est dominus. Hec nox est in qua dominum meum sponsum primo uidere merui. et quod [illegible] sibi de innocentibus ut uidetur mihi tunc primum intellexi. Cessat humana cum diuina tractantur et terrena necesse est ut terrena subcumbere cum celestia predicantur naturalia simul cum uirtutes loquuntur. et cum omnia noctis predicte in tristicia uel spatia placuerint. licet satis penaliter pertransierint duo tamen molestiam michi aliqualem intulerunt. uidelicet more breuitas. et nocturnis nocuitas. nox enim eo quod oculis noceat nomen accepit. que ergo lumine intellectum ingessit cordi iocunditatem multiplicauit. quare nox uocata est. dies cum magis debuisset appellari quam fecit dominus in qua propheta dicit exultandum et letandum. cui et ego consentirem nisi mistica noctis aduerte-

rem. et eorum similitudinem in me qualemcumque recognoscerem. nouum iudam de collegio discipulorum christi nocte exisse credo uirginem gloriosam nocte dei filium peperisse. et euangelio narrante nocte dominum de mortuis resurrexisse. Quod utinam ut estimo in me sentiam impletum. opto enim quod iudas cum infidelitate sua sic de corde meo exeat. ut laqueo suspensus sic intereat ut omnibus pateat in exemplum. Utinam peccatrix anima mea nouum puritatis concipiat affectum. tamquam uirgo filium generet. utinam innouatam transformatus naturam. sic resurgam in nouum uiuendi modum. ut numquam amplius mortem gustem in eternum. et quamuis horum rerum nondum teneam. spem tamen habeo quod ex tunc a facie dei concepi tim et quasi parturiui spiritum salutis. Vnde et per totum festum natalis domini immediate sequentis quasi parturiens fui. michi quoque tunc libentius fecisse quam quod tunc cum persona predicta fuisse. cuius presencia semine anime mee predictum inuecerat. Estimabam enim eo citius illud in fructum pullulaturum si fuisset calore gratitudinis confotum. et ideo desiderio desideraui mirabilia dei intendere et intellegere. que in persona predicta lucide et multifarie ostendebantur. cui iam in spiritu ueritatis et dilectione sinceritatis anima mea erat conglutinata. in tantum ut uix dei potuerim recordari sine illius recordatione. uidebatur enim michi inter eos quedam summa familiaritas esse. cuius etiam quendam gustum cor meum sibi ex tunc imbibit. quo plenarie inebriari desiderauit. sed oportunitas tunc non dabatur propter aliorum fratrum similem et forte maiorem deuotionem quibus cedendum iudicaui. quia erant notiores.

Deinde in .xl. immediate sequenti data oportunitate redii ad locum premonitum et desideratum cum fratre gerardo de Sifone confessore predicte puelle uiro morum honestate decorato laudabiliter litterato et deuotionis gratia pre multis priuilegiato magistro studentium in domo fratrum predicatorum colonie. uenimus autem sabbato ante primam dominicam .xl. ad locum prenominatum. In dominica autem dominus plebanus supramemoratus propter fratrem Gerardum cui familiarissimus erat inuitauit

filiam suam puellam cuius in superioribus sepius facta est mencio ut cum eo comederet que patris sui peticioni consenciens secum comedit. De quo plurimum consolabar quia ex tunc incepi mores eius et gestus sollicite considerare et examinare in quantum potui lance racionis ponderare sub pii patiencia et modestiam sui contemplatus. Et quamvis plera quia certa ista tamen eius invenerim tamen mee impervia et inscrutabilia et meo iudicio mirabilia in tantum ut consideracio mea improporcionati luminis claritate reverberata in sinum suum reverteretur et diceret: mirabilis facta est sciencia tua ex me confortata est et non potero ad eam. Ex toto tamen hoc est ex minimo quod intelligere potui vidi eam mirabili et pluribus qui non viderunt incredibili abstinencia preditam decenter affabilem et religiose iocundam inter humiles humillimam et de abiectione et contemptu sui letam, per se pauca sed edificatoria loquentem et modeste ad interrogata respondentem, iocunda interdum sed ociosa numquam proferentem. Habitu religioso induebatur in quo nichil superfluitatis vel ficte humilitatis notari poterat. Mirabili honestate morum pollebat quibus se intuentes et secum conversantes plurimum in eo edificabat quia quantum secundum deum potuit mores suos conformabat et in hoc aliorum paci providebat. Sed de hiis et de similibus que notavi in usibus quibusdam quos scripsi collegi. Ex tantillo ergo quod tunc vidi tacitus ex precordiis delectabar et in corde deum benedicebam sperans quod iam desiderium meum exaudisset et impleret inchoatum. Isto prandio dum plebanus infirmum visitaret accidit quod persona quedam ex devocione coram nobis cantaret Ihesu dulcis memoria et theutonica verba devotissima interposita sunt continentur que et me sepius ad lacrimas promoverunt. Rapta est predicta puella in tantum mentis excessum ut in omnibus sensibus immobilis facta et toto corpore indurata nullum vite sensibilis preferret indicium et quod plus addidit stupori non comprehendi poterat quod attraheret spiritum. Factorum dum hec fierent pre gaudio flebam et pre miracione stupebam et pro tanto divine istu

cantionem S. Bernardi +1153

rapta est in extasim

eterne dono gracias largitori referebam. Sicut enim de hiis nature vel humane industrie attribuebam sed divinam presenciam in hoc facto sum veneratus. Sed de hoc quod sensi et per quo habui inferius dicetur. Cum ergo talem disposicionem in homine mortali numquam vidisse putabam hoc esse quod in apostolo legi sive mente excedimus. Nulli enim alii rei nisi quod vidi videbatur esse similius. Cepi quod tanto sollicicius cuncta considerare facta auscultare verba motus et gestus ponderare et memorie alcius recommendare quia privilegio gracie singularis omnia esse iudicavi attribuenda. Cum ergo sic sedisset inclinata aliquantulum super quoddam scampnum et faciem et manus peplo velatas haberet ad tercium vel quartum horarum spacium singultando ingemuit ita ut in toto corpore modicum moveretur et post cepit aliquantulum spirare multo tamen rarius et minori motu quam soleant homines communiter spirando spiritum attrahere. Fuit autem spiracionis motus adeo modicus quod non posset adverti nisi precipua diligencia observaretur quia modo communi non fiebat. Erat enim ut dictum est minor motus spiracionis quam soleat fieri communiter et maius spacium inter inspiracionem et respiracionem que tamen sibi invicem videntur contrariari. Et cum sic ad horam duarum missarum sedisset sub hoc modo vite cepit paulatim apercius spirare et ad modum convenienciorem quodammodo in hac parte venire hominum. Post hec cepit loqui adeo tamen submisse quod ab auscultante diligenter vix posset percipi. Non tamen oracione perfecta sed uno enunciato verbo dulci et amatorio ut est amantissime dulcissime vel precordialissime intime vel sponse tanto et tam insolito exultavit tripudio ut toto corpore tremens plus longe solet ac videntibus accidere ad moram unius miserere mei deus sub uno spiritus attractionis motu in hoc permansit. Et post equali temporis spacio quo immobilis prius quieverat perduravit autem et hic modus tercius vel tripudii exultacionis vel gaudii nescio enim quo nomine debeat censeri quia huius stetit mihi prius in idem ad moram ut puto duarum missarum. Cessante autem et hoc modo qui pleros ex secus eam sedentes commo

uit ad clericū ꝑpter excellentis deuocōis et autē
tis oracōnis multiplex iudiciū cepit plura ī lo
quendo ubi cōtinuare et oracōnes q. ex integro fore ī
quib9 grāru actio et uox laudis resonabat me
moriā n. quandā faciebat status ī quo fuerat
et bn̄ficior quē perceperat in gn̄ali licet ad spā
lia nō descenderet. Dulcissimū h fuit audire q̄
modo suā recognouit uilitatē et sui spōsi mag
nificētissimā largitatē et familiarissimā be
nignitatē. hinc inde n. oracio percurrebat. nūc
.n. sonabat ꝓpriā humilitatē et dignitatē nūc
dei magnificauit bonitatis imensitatē. Dura
uit autē et hic mod9 ad spaciū uni9 misse. Quo
cessante cepit sui multiplices miserias cepit cū
maxiā cordis amaritudine et lacrimar pfusiōe
cōqueri ut talē lacrimādi modū nūqm̄ prius
uiderī. Unde qd pedes dn̄i rigati fuerūt lacrimis
mulieris quāuis p̄us crediderī narrāte ewāglio
ex tūc tamē forci9 cordi īpressi tali monit9 exē
plo. puto .n. qd nō tantū pedes s3 et man9 et ca
put lacrimis rigasset si oportunitas data fuisset.
hac quoq3 hora ꝑ se pertransiens cepit. q. homo
deuot9 ex intima deuotione recōmendatos sibi deo
affectuosissime recōmendat. Qd ideo taliter pono
qa hic primū aduerti qd hūana racōne et instinc
tu naturali mouebatr huī9 etiā exemplū qm̄uis
diminutiū p̄us uiderā inter mortales et cū ami
cos et bn̄factores ī quocūq3 genere beneficii et subue
nisset attentē recōmendasset ꝑ inimicis summa instā
cia si qui erāt deuotissime dn̄m exorauit ut eis ī
dulgeret siue ex industria siue ex ignorācia in eā
peccassent et ideo addidit qa quidā fr̄is sius detrē
erūt. qa ueritatē nō intellexerūt. hijs sic siue ꝑ
deū siue ꝑ eā cōpletis cepit hominib3 loquenti
bus sibi respōdere et uite hūane modū tenere
preteritor nullā omino faciēs mencionē quā pca
us et egre uidebatr ferre si de hijs aliquē audiuit
loquentē. Infra temp9 autē quo ibi morabar q̄
rebā ab ea quomō ualuisset post eā uidi ante
natale dn̄i et respōdit cōpetenter et addidit. Octo di

eb9 ante purificacōnē cū essem in oracōne post con
pletoriū ante lectū meū audiui sonū buffonis
et pseuerā adeo intellexi demōis ad cui9 uocē ī pri
mis territ9 fui. s3 ad cor rediēs mansi in eodē loco ī o
racōne qm̄ inceperam et audiui qd in appinqūit et
de sensi sub uestes meas intrauit. post hoc ꝓbaui 13.
qd paulatī ꝑ mēbra mea scandebat. et ultimo
se ī pectore meo collocabat. Erat autē adeo mag
nus qd fere totū pect9 meū cooperiebat. adeo etiā
fortiter ungues suos carni mee infixit. qd grauia
uulnā post se reliquit. sic ibidē quocūq3 ibā ꝑ oms
octo dies remansit siue eciam frequētarē siue ora
rē siue aliud qd facerē. erat autē hoc in pena nō
parua. Cū autē in uespe ante uigiliā predcā fuis
sem in oracōe et intellexissē qd deus uellet me libā
re a predcā tribulacōe manū meā traxi ad inte
riora ꝑ manicā et posui digitos meos inter pect9
meū et uentrē buffonis et uiolenter eū euulsi et
a me ī pauimentū pieci et sonuit. q. calce9 antiq9
fuisset piect9 et dixi ei. q. ex indignacōe. infelix cur
tam cito reuertebaris. sponte in aduentu me sa
cis afflixisti satis et crudeliter psequebaris. et res
pōdit in demon de buffone nō sū ego ille alius
enim michi īponis. ego .n. nūqm̄ plus ad te ue
ni. s3 et nūc sic deuictus sū et cōfusus qd nūqm̄
reuertar. et adiecit fuge miser. et statī fugit.
s3 et buffo disparuit. et post illa ad me loqbatur.
nūc iiij. uertitur septimana post qm̄ hec acciderūt.
et adhuc ī pectore meo sūt uulnera q̄ demon istiu
it pseuerāt.

Cum frater karulus reuerteretur de parisi9 ī drā
ciā et uellet coloniā ubi ego tūc cā studij
cōmorabar. et ad edificacionē suā quedā narra
sse de psona memorata in tantū accensus est de
uocione ut omino eam uellet uisitare et corpalit
uidē. cū autē ꝑ signo certitudinis dictor clauos
ferreos uisu horribiles quos demō dicte puelle
tibus infixisset ostendisse peciuit instantissime unū
ex eis. Quē et ego dedi. et ille accepit ꝑ magno mu
nere ut ergo et ipsam psonā uideret licenciā peti

ut et accepit a priore coloniensi cui datus fui in so
cium et sic . ut ueni ad prefatam uenit personam . in die an
nunciacionis dominice post tempus completorii que tunc in
sabbato celebrabatur . Intrantes ergo domum domini pleba
ni qui fratres solebat infatigabiliter hospicio recipere
mansimus illic per noctem . Cum ergo negocium nostrum
plebano dixissem et modum quesiuissem quomodo frater
karulus personam quam uidere uolebat posset inuenire
respondit honeste satis erat . n . uir multe gratie
magne puritatis et morum honestatis simul et lar
gitatis et precipue deuocionis quod aperte in eo fulserit .
Inuitauit eam cras ut comedat nobiscum . ad quem dixi
i . ergo est meum aliquem inuitare respondit . ipsa li
benter ueniet si uos eam inuitaueritis . Quod cum fecim
us in crastino et ad prandium deberemus accedere . intue
nimus eam paratam primo ad aquam manibus nostris infun
dendam . et cum nos inuitaret ad aquam accipiendam sub
bito in uerbis beate elyzabeth prorupi dicens . et un
de hoc michi ueniat mater domini mei ad me . Indignum
enim iudicaui ut aquam manibus meis administraret .
humilitatem tamen suam et deuocionem attendens sedi
tatem quamuis uerbum eius iussu curialitates nota
rem . Facto ergo prandio cum sederemus ad ignem secun
dum morem theutonicorum . et in memoriam reuocarem
ut attenderem manum eius sinistram secundum quod primo
nitus fui in precedente uespere quam et in comedendo
et bibendo aduertentiam et quasi custodiam eius nimis
sollicitam uidi quod uidere uolui uidi . accidit ut
rogaret me ut de deo ei aliquid dicerem . Cum igitur uis
ul . iiii . primas proprietates seraphyn posuissem secun
dum beatum dyonisium scribam . n . quod de dei dilectione li
benter audiret in tantam uenit affectionem cordis
ut famule matris sue ad se misse ter loquenti non
aduerteret ad interrogata respondere . Quod cum aduer
tissem tacui et modico interuallo facto dixi ei modi
sum adhuc ignaras . Quare non expediuisti famulam
matris tue . respondit . si omnia que ad matrem meam per
tinent perscrutaretur nunc de suis negociis me uelle
re intromittere . Dum sic occupata erat spiritu aperuit
manum sinistram . et tunc uidi ab infancia desideratam

et nescio si usque ad illam horam tam aspexi tam
deuotam et tam decoram et quod cor meum tantum letifi
cauit et edificauit . uidi . n . in manu uirginea 14 Crucis figuram in manu sua sinistra impressam
candida crucem dominicam colore sanguineo rubi
cem . Quam pulchra fuit hec conuenientia ut po
terit estimare cui non fuerit datum contemplari . e
rat enim crux illa non colore uel cruore tamen depicta .
sed carni ipsi cum uulnere manifesto impressa . non sim
pliciter formata sed decentibus et pulcherrimis
floribus adornata . et adeo mirabiliter ordinata .
quod cuilibet aspicienti patuit quod eam ars humana
numquam efficeret quamuis in hoc totum studium suum
expendisset . hanc crucem oculis uidi sed uirtutem eius
cordi meo intrinsecus percepi . Iam ab illa hora fami
liarius michi fuit de cruce et crucifixo meditari . qua
dominus me tali miraculo dignatus est consolari . sed de
his alterius racio . Frater autem karulus cum eam socius
ex aspectu et presentia premissorum plurimum edificatus
in crastino recessit . et quia audiuit quod demon uiolen
ter abstulerat et de manibus potentem libellum ei 15. Demon virgini libellum psalterium aufert.
puerat puelle prememorate in die conuersionis a
postoli pauli quem solum possidebat dedit ei in signum
spiritualis deuocionis et dilectionis psalterium ualde pul
cherrimum sed paruum quod per se parisius perquirit .
cui et ego arridens dixi . plus uult deus dare quam
dyabolus potest tollere . et parui diurnale paruulum
quod michi felicis memorie frater absolon penitentialis
datie dederat in nouiciatu et dixi . ecce ex quo dya
bolus abstulit tibi unum libellum dedit deus tibi du
os . et diurnale predictum sibi contuli . et sic recessi
mus edificati .

Quarta uice hoc modo contigit me personam de qua
tracto uisitare . ante festum pasche eiusdem
anni dixit michi prior colonie ut cum supramemora
to fratre Gerardo de griffone irem . Cum ergo obe
dienciam implerem non inuitus in uigilia pasche de
domo fratrum facto prandio exiuimus et dum post meri
diem ambularemus et inter nos de deo et de statu
puelle cuius sepius mencio habita est supius trac
taremus incaluit inter nos cor nostrum per admiracionem

operum mirabilium que videram, circa predictam
puellam ex parte dei, et miserabilium et nimis pra-
varum ex parte dyaboli. mirabilem autem deum ambo
laudavimus in sanctis suis. Cum ergo de hiis loque-
remur, et iuxta palludem quandam in qua ranarum
erat magna multitudo coaxantium et nos
impedientium venimus, dictus frater Gerardus tedium pas- *Frater Gerardus ranis silentium imponit*
sus elevavit in altum brachium dextrum, et fecit
signum crucis et dixit: precipio vobis rane in nomine
patris et filii et spiritus sancti ut taceatis; et statim coram
deo omnes siluerunt ac si non fuissent ibidem. nam am-
plius sonum aliquem emittentes, cum tamen adhuc
iuxta eandem palludem viam per longum spacium pro-
sequeremur. Dixi autem ad predictum fratrem: Quid
fratrem est de ranis istis que tantum tumultum
fecerunt? at ille parum subrisit sed michi respon-
dit. Ad hoc et ego advertens ad aliam materiam ver-
ba mea converti. Cum autem ad villam quo ibamus
venissemus ad hospicium plebani iter direximus,
qui nos vocaverat, et ecce antequam limen in-
trarem occurrit michi mater plebani mulier e-
tatis ad modum provecte et dixit michi filium me
vocans. noverat enim me iam pridem. karissime fili doleo
quod heri non fuisti hic. vidisses enim dei mirabilia
si affuisses. Cui cum respondissem quasi iocando forte
etiam similia possem videre, illa respondit: nunquam
in terra ista temporibus nostris visa fuerunt, et credo
quod vix amplius videbuntur. Cum ergo rem tantam pon-
deraret et ex quodam fervore cordis verba pronuncia-
ret, cepi advertere in ea quandam insolitam dispo-
sitionem quasi de magno aliquo esset locutura. et dixi:
Que nova acciderunt de quibus tantam facis men-
tionem? et cepit michi recitare dicens: heri in quadam *De signis dominice passionis*
puella in villa hac existente apparuerunt signa do-
minice passionis, et cum aliquid michi de ista dicte
apparitionis dixisset quamvis dissimulaverim, corde tamen
commovebar et tunc temporis personam de qua au-
dieram libenter visitassem, si opportunitas data fu-
isset; que negata fuit propter socii mei debilitatem. In
die autem pasche cum persona de qua michi relacionem

fuit de summo mane communicasset, et post [illegible] pran-
dium ad eam cum domino plebano venisse. Invenimus eam
in lecto iacentem coopertam cum peplo ex diligentia faciem
habentem. Ad eam dominus plebanus quamvis ego adverterem quod
aliquid significaret collocavimus nos. ipse ad capud
lectuli sui et ego ad pedes; et cum sic sederemus adhi-
bui omnem diligentiam ut faciem suam possem intueri
non curiositate motus sed dilectione passionis Christi cuius
signa in ea audieram iam de novo apparuisse. Scivi
etiam quod nulla preter opportunitatem hoc possem ab
ea optinere ut voluntarie faciem suam ut tunc erat dis-
posita michi ostenderet, gratia et de illa aliquid audierim. Dixe-
rat enim michi mater plebani inter cetera quod facies sua
tota esset livida quasi cum baculis esset graviter conquassata.
Ut ergo veritatem huius dicti possim probare predictam
adhibui sollicitudinem, sed et deus omnipotens qui donum
quod dederat quod impleverat voluit manifestare. hac in-
tendit illud occasione. Cum dominus plebanus sic sedens
conferret cum ea de agno paschali qualis fuisset,
quem sumpserat, et inter verba ex devocione parum visa est
pre habundancia gaudii quod senserat. Respondit quali-
tercumque michi sapiebat ad minus videtur quod vos cum
valde dulcem sensistis ex eo quod sumpsistis. Inter huius
ergo verba que non erant multitudine numerosa sed dul-
cedine plurimum saporosa non puro casu sed natura
cogente et dei providentia permittente, cum dicta persona de-
buit superius peplum quo facies tecta erat eleva-
vit et quia ad pedes sedi intuitus sum sub peplo vul-
tum eius utique non vultum angeli sed tamquam vultum simi-
lem vultui pontificis summi. quo quis aspectu mirari
poterat vulnerari, erat enim totaliter lividus. et quasi ad ni-
gredinem declinans, qualem faciem humanam nunquam as-
pexi, quasi cum baculis totus fuisset contusus. ad hanc visio-
nem verum dico interim erat stupor quidam in oculis
meis, et admiratio et mira ad Christum passum in corde
meo nascebatur compassio. et nescio si ad illud tempus
devotis vel auditis lectis vel scriptis usque ad illam
horam aliquid cor meum sic penetravit et Christi passio-
nem in eo sic profundavit. Cogitavi enim et quasi per ratio-
nem visum examinavi. Si ex eo quod crucifixores vulta

dominum Christum arundine percusserint et palmis ceci-
derint, facies sua sic livida fuit ex percussionum gra-
vitate vel multiplicitate, quale putandum est fuis-
se dorsum ex flagellorum acerbitate, que tanta erat, ut
per eam eciam crudelis et impius Pylatus iudex iniustus
inimicos suos, id est Christi, intenderit ad misericordiam e-
mollire, in quo iudicantis cogitavit seviciam flagellan-
tis in misericordiam sed populi aspicientis horribilem detesta-
bilem superbiam. Fervore ergo ut si aperte dicatur dolo-
ris quendam cor meum ex eo concepit accensus quod erat in
corde meo ignis quidam, sed et in promptu fuisset im-
ber copiosus lacrimarum, nisi morem gessissem circumstan-
cium et timuissem notari ac per hoc et ignem extinxis-
se et fluvium lacrimarum repressisse. Sed hiis sopi-
tis ivi cum domino plebano ad officium vespertinum per-
agendum. Cum autem in via frater Gerardus nobis oc-
currisset cum pluribus personis utriusque sexus, inter cete-
ros advenit et quedam femina Christina nomine, et que
sunt a me vocando an Christina diligenter seipsam no-
minans; cui cum dicerem verba sua parum ponderans, sed
pocius flammam cordis celare non valens: diligo viden-
do. Subdidit: non eam notans. Sed et verum erat, perso-
nam enim de qua recessi notavi. Unde quamvis illa ex pu-
ericia Christina sit vocata, ego tamen eam ab ea hora
Christinam vocare statui, quia in ea Christi stigmata numero
et loco debito domino concedente respexi. De cuius dila-
cionis racione infra dicetur. Officio ergo vespertino se-
cundum morem patrie mane completo, ut vix dici pos-
sit quam advesperasset, et fratre Gerardo et plebano ad Christi-
nam redeuntibus et me sequente eos, invenimus alios du-
os fratres similiter videlicet fratrem Iohannem de Mussindorp
et fratrem Nicolaum. Nos ergo videlicet tres predicti cum qui-
busdam aliis personis devotis ad domum Christine intran-
tes et eam visitantes et salutantes supradicto modo in
lecto iacentem ad modicam morulam secum loquebamur.
Inter cetera autem Christina dixit fratri Gerardo: Cur me pri-
us non visitastis in tanta necessitate constitutam? Illo autem se ex-
cusante sic post cetera determinaverunt ut frater Ge-
rardus et frater Iohannes in crastino comederent cum advo-
cato antiquiore et frater Nicholaus et ego cum domina

Christina comederemus. Que ordinacio michi plurimum pla-
cuit, ex corde enim desideravi si michi deus dignaretur os-
tendere supramemorate matris plebani relacionis veri-
tatem comprobare, cuius dominus iam partem michi manifes-
taverat. In crastino ergo officio diurno in ecclesia peracto
tempore prandii advenientes venimus frater Nicholaus et
ego ad domum Christine, et officiis de spiritu sancto et beata vir-
gine coram ea lectis, quia officium sine libro ignoravi-
mus, consedimus ante lectum suum ad comedendum; et tem-
pore quo cum ea comedimus, certa vice signa salutifere
passionis Christi in manibus eius sum contemplatus. Quorum
modus hic erat. In medio palme utriusque manus vidi
vulnus, erat enim nuda aperte ad latitudinem unius ster-
lingi, formam habens rotundam non pictam sed carni absque
notabili profunditate impressam; quod et per octo dies
continuos perseveravit, licet successive et paulatim per
singulos dies minueretur. Erat autem et in exteriori
manus parte vulnus interiori in quantitate et loco res-
pondens proporcionaliter, ac si vestigium esset clavi manum
penetrantis. Et ut verum fatear, aspectus huius vulneris
erat michi gracius ferculum in mensa, ita ut pro dulcedi-
ne illius facile eciam ieiunassem, eciam si plura fuissent et
lauciora. Octo autem diebus sequentibus, ut puto, cotti-
die fui commensalis, in quibus satis quietum licuit
de predictis perscrutabar. Sed preterea quod vidi ea que
a familiaribus audivi eciam hic recitabo, quamquam eam
nec uno verbo audivi de hiis facere mencionem, sed sic
tacebat, ac si ei nichil accidisset, sic quod dissimula-
bat, ac si negocium omnino ignoraret; immo quod plus
est, multum ei displicebat et quasi offensam se ostendebat,
si quis coram ea de hoc mencionem faciebat. Verumptamen
ego qui placere non studebam et displicere non formi-
dabam, familiariter contuli cum personis que presentes ad-
fuerant, audierant et viderant universa. Aderat autem hec
precipue Hilla de Monte cognata sua et in omnibus tri- I
bulacionibus et consolacionibus suis comes individu-
a, cuius faciem inter adversa et prospera numquam vidi
mutatam, virgo per omnia laudabilis ad omnia imper-
territa in letis et prosperis cauta, virginem actu, ha-
bitu, affatu ubique preferens, iocus eius erat serios...

Nota de signis passionis Domini

16.
Christina stigmata passionis in membris suis expressa habet

Socia praecipua Christinae ...

et secum uidebatur locutum, ipse uero uelox et mox eque minui teretur; post christinam nescio si uidi puellam tante puritatis; uidebatur enim michi quod peccare nesciuit, et ipse deus scit quod gestum signum uel uerbum lasciuie mea que uis mulier considerauerit numquam aduerti, quamuis familiarissime secum fuerim sepius et diucius conuersatus ut infra patebit; Secunda erat gertrudis soror plebani morum et ipsa honestate preclara, de qua inferius dicetur;

2 Tercia alcidis ceca que plorando ut creditur oculos amiserat, et eorum amissionem non doluit, et insuper in lecto vii annos decubuerat, et mirabilem pacienciam in omnium uirium destitucione exhibuerat; Vita eius non est scripto commendanda — maxime ei qui nouit personam; illa putabit omnem laudem factam eius inferiorem;

4 Quarta erat puella paruula bone indolis uoto castitatis et corde uoluntario in seculari habitu obligata; Cum hiis ergo personis (consortiis) de dei secretis quasi omnis pro uirginibus habebantur et uere ut credo sic erant seorsum et diuisim contuli et omnes una uoce de premissis magnalibus sic respondebant;

no post matutinas dominica de pascate per crepusculum in die cene cum ad hospicium alcidis christina deductus sum in quo omnia premissa huius tractatus contigerunt cepit nobis insolito modo loqui et dicere karissime socie nescio quid michi inconsuetum accidit, et cum hoc dixisset cepit grauissime pauere et medullitus conturbari, in tantum quod autem exterius turbacio quod parum ante mediam noctem sudauit sanguinem, et hec turbacio usque in diem crastinum perdurauit donec ipse officium diei ad ecclesiam omnes iremus;

In cena Domini ante mediam noctem Christina sudat sanguinem

alcidem autem que ipsa cecitate et uirium debilitate sola remanserat cepi deinceps singulariter interrogare; bona alcidis audisti aliquid uel intellexisti de hiis que gesta sunt circa christinam in pascate tempore officii, quo sola secum fuisti; et respondit; sonum magnum audiui ac si unus homo
17. in tantum fuisset excussus, ut omnia ossa sua a compagibus suis dissoluerentur, et cum interrogarem si uocem aliquam audiuisset respondit, uoces et uerba audiui que numquam deo uiuente reuelabo, et sic terminata est collacio respondentis et interrogantis non sine utriusque exultacione et edificacione;

5ta uisitatio

Post festum pasche cum ad domum fuissem reuersus conseruaui omnia predicta et multa plura conferens ea in corde meo, et hinc inde cogitaciones mee onerabant; nunc enim de uisis dei mirabilibus admirabar, nunc deo pro suis beneficiis regraciabar, nunc de meis defectibus in conspectu domini humiliabar; In uigilia autem beati petri priores de ordine predicatorum uocatus fui ad patriam quod michi pro tanto contigit, et inter ceteras personas que in loquebantur eam predictam christinam uidi et salutaui, que ob deuocionem festi in coloniam uenerat ad ecclesiam fratrum uisitandam, ut participacionem indulgencie reportaret; Cum ergo dixisset quod frater mauricius me rogasset, ut aliquibus diebus cum eo essem, rogauit nos ambos ut ad uillam in qua manebat declinaremus; Quod et factum est; Nam in uigilia sancte crucis ad eam uenimus, et tam ab ipsa quam ab aliis uillanis recepti fuerimus benigne; In crastino autem hoc est in die sancte crucis cum post prandium coram pluribus gradus contemplacionis secundum ricardum de sancto uictore exponerem, adiui ego cum aliis quod christina in mirabilem deuocionem et exultacionem per predictos gradus fuit deducta; In tantum quod gaudium suum non potuit occultare quin illud uerbis et gestibus manifestaret. Facta autem collacione cum placuisset pluribus que aderant ut modicum deambularemus ad quandam aquam, contigit ut duobus et duobus simul quasi in processione euntibus me christinam associare. Dum autem sic iremus et de dei dulcedine tractaremus inter cetera quesiuit christina a me quare quidam sacerdotes diucius celebrarent quam alii celebrarent; at ego respondi per similitudinem. Quod si manum plenam semine papaueris poneret in os suum et singulorum dulcedinem uellet degustare, oporteret eum diucius masticare quam qui grana integra deglutiret, sic quod singulorum uerborum mellifluorum in canone positorum suauitatem sentire necesse est cum in quolibet uerbo aliquam morulam contrahere in proferendo. Placuit ei solucio, et secundam mouit questionem dicens; bone frater petre non displiceat tibi quod a te quero; Quomodo est tibi cum celebras et ego respondi; Bene et optime; Quod cum dixisset utriusque genu in terram fixit, et quasi se totam terram inclinans deo regraciauit; Cum autem surrexisset et ad hospicium

no(ta) bo(num) exemplum

de quo exieramus reuersi fuissemus inuenimus
ante nos duos fratres henricum de lexbur et socium
eius. Cum quibus cum cenassemus cum dicta christina intrauimus
mus pomerium cenaculo adiunctum et me ad peti
cionem eorum qui affuerunt exponente quod de uirginibus can
tatur post te canentes cursitant et magnitudinem lati
tudinem celi probante per illud. O israel quam magna est do
mus dei et per opinionem ptholomei qui dicit. Omnes
stellas equali tempore equale spacium pertransire nullam
que est aliam causam quod luna transit circulum suum xxvii
diebus et stella que dicitur fixa xxxvi milia annorum
nisi diuersam latitudinem circulorum suorum sic quod tantam
differenciam inter sperarum latitudines in quantitate continu
a quanta est in quantitate discreta inter inter xxvii
et xxxvi milia hoc audito duodecies multiplica
to quod xxvii duodecies superius non perficiat anni sola
ris numerum dierum. puelle que circa christinam sederunt.
postquam sic dixeram eo modo uitam humanam excessisse in
uenerunt. eciam autem in modum corone simul consede
res persone circa numerum duodenarium. Interrupto
ergo illo propter insolitum euentum quod contigerat quedam
dam et nobis non uiderant prius cepimus omnes modum
illius euentus et circumstancias considerare. Nescio quo
nomine quod uidi debeat uocari uel quod a clericis qui af
fuerunt audiui quod raptum illud uocare consueuerunt.
Modum sic dicti raptus si ita debeat dici considerans eun
dem inueni quem supra in secunda uisitacione exposui et
eundem reuerendi ad se modum hoc superaddito quod dif
18. fusio miri odoris et suauissimi omnes presentes et cir
cumsedentes letificauit et ad stuporem prouocauit. Man
sit autem in hac deuocione a solis occasu fere usque ad
ortum diei et superdicto modo ad seipsam rediit. Ua
le autem fratribus eam salutauimus et sic recessimus termina
ta quod in hoc quinta uisitacio.

Sexte uisitacionis hic erat hic erat modus in fes
to penthecostes cum de mandato prioris colo
niensis uenissem in stumbele in uillam ubi christina ma
nebat cum fratre Gerardo de grifone cuius supra men
cio habita est et ipsa christina in missa post omnes com
municantes communicasset cum summa deuocionis reue
rencia. nullis cum motibus uel gemitibus uel singultibus
forinsecus ostensis et iuisset ad partem orientalem al
taris et se inter murum ecclesie et altare collocasset man
sit ibidem usque longe post completorium. Dispositio autem
sua talis erat. ad cuiuncium unum que sedens in oracione
iacebat. et que iacens sedebat sicut mos est colonie pri
bus beginis orare faciem peplo opertam habebat et
pallio manus. Insensibilis autem omnino sic erat. 19.
quod nullo sensu sentiebat et toto corpore indurata
eo modo quo supra in secunda uisitacione est explana
tum. hoc addito quod longior fuit mora excessus et o
dor suauissimus per totum presbiterium est diffusus. Cum 20.
ergo tempus uespertinum aduenisset et uesperis com
pletorio addito incepimus. Ecce nunc benedicite
dominum: omnes serui domini. ecce liber christine quem ei uio
lenter in die conuersionis apostoli pauli ut supra-
dictum est in uisitacione tercia demon abstulerat ue 21.
nit uolans ab occidentali parte ecclesie plenis quod quasi ince
dia fuerunt uidentibus et ad parietem orientalem sci
arii ubi christina iacebat adeo ualide est percussus. quod
propter strepitum omnes psalmodiam dimisimus respicien
tes nos mutuo ignorantes quid accidisset. putabamus
autem quod scolares qui ex opposito mei sedebant id est a parte
meridionali altaris aliquid inter se ex leuitate proicis
sent. dorsum libellum ante pedes meos proiectum aspexi quem
tamen tollere dissimulaui expectans plurium testimo
nium. Cum ergo plebanus uel fratrem Gerardum qui medius
inter nos sedit ad me oculos conuertisset uidit librum in
sacculo suo in pauimento iacentem et alta uoce incla
mans dixit. Frater petre tolle librum. Nouit enim librum
quem sculpserat et sacculum quem sepissime uiderat.
Jacuit autem liber ante omnium nostrum prospectum quem
cum exterea manu accepisse adeo enim propter me cecidit et
iacuit quod non erat opus surgere pro eius accepcione et cum
plebano porrexissem etiam secundo propter me ad eum intui
tum uidens cum more proprie sue iurauit dicens per ani
mam patris mei iste est liber christine. Erat autem sacculus
totus madidus ac uilissimo fetore ac si in cloaca ia
cuisset perfusus. librum ergo extraxit et extremam partem
camisie sue inuenit madidam. sed librum ipsum totaliter

Nota
Daemon in templo proicit librum Christinae ablatum proiecit.

illesum et optime conservatum cum nec ferro etiam intrat
memorat. Cum ergo vidissemus hec et stupore simul ac
terrore quodam perfusi fuissemus, completo psalmo quem
obmiseramus, incepimus alta voce ymnum Veni creator,
quem adeo sollempniter fuimus persecuti ut omnes audientes
qui tamen ignorabant admirabantur. plures enim affue
runt quia ecclesia plena populo esse videbatur. Dicto ergo
completorio et facto a fratre Gerardo sermone ad populum
idem frater Gerardus quem a plebano ante sermonem sup
sit cum sacculo posuit ad os faciendum sacculum ante
nares quarundam personarum que prius Christine detraxerant et
sacculum recognoscentes terrore horruerunt et pluri
me ex eis de preterita detractione penituerunt. Sub hiis
omnibus Christina omnino iacuit inmobilis et supradicto
modo insensibilis in sua devotione. Cum autem nos soli qui
in presbiterio fuimus dum hec agerentur predictorum crederemus
esse conscios et quilibet alii diceret ut pro secreto quod vide
rat teneret, egressi ad cenandum in villam audivimus
quod publicum non solum fabulam sed et famam et de supra
dicta libri proiectione plerorum que ora loquebantur et cum ab
aliquibus eorum quereremus unde scirent aperuerunt et adeo in
fuimus quod non potuimus librum ante oculos nostros vo
lantem videre et motum quo sibi volavit quem solos
nos scire credebamus ab eis didicimus. Dicebant enim quod
viderunt librum venientem qui proiectus fuisset ab hostio
occidentali per totam ecclesiam donec ei occurrisset paries
orientalis ad cuius concussionem strepitum fecit supra
memoratum quod nos ignoravimus qui sedimus in pres
biterio. Quatuor autem ibidem diebus post hoc ibidem per
actis ad domum fratrum fuimus reversi in quibus et
post quos nichil ulterius aliud quamvis investigaverim
potui percipere de premissis. Per predictam autem fratrum
cordibus nostris inerat gaudium spirituale. Dico autem ple
bani fratris Gerardi et meo. Quod ex signis et verbis e
orum colligi facile enim erat probare quod nunc aperitur.

De premissis et aliis plurimis
rumor ortus plurimorum aures perculit quorum
oculi et supradicta non viderant. Erat autem tunc temporis co
lonie studens pro provincia Tuscie frater Albrandinus vir
litteratus et bonus predicator qui rumoris fama predicta

commotus rogavit me ut eum ad Christinam deducerem. Pu
tavit enim eam esse me familiarem quia sciebat me eam sepius
visitasse et ita sic erat ut opinor. Noticiam enim in villa
nostra acquisiveram aliqualem et precipue apud dominam ville
videlicet abbatissam sancte Cecilie. Licentia ergo accepta per
fratrem Albrandinum a priore et me sibi dato in socium in
die beate Marie Magdalene venimus non curiositatis
causa sed devotionis in villam ad quam ut tendebamus et tunc
per officium vespertinum ecclesiam intravimus quo completo
mutuo nos salutavimus et post hec hospitia destina
ta singuli revertebamur sed et post illam horam dum ab
batissa cum suis puellabus villam intravit. In crastino
autem mane facto cum ad ecclesiam venissemus et dominam
abbatissam cum missa expectaremus veni in ecclesia ad Christinam
et salutavi eam et inter cetera quesivi ab ea quomodo ha
beret. et respondit debilis sum in capite quia in xiiii die
bus et noctibus non dormivi. et rogavit ut pro ea dominum
orarem et addidit etiam vigiliarum cantare expositionis. Cum
deponerem in lectum ad dormiendum tantus calor me invadit
ac si ponerer in aquam bullientem unde et corpus meum totum
est plenum pustulis erumpentibus pre calore et hiis noctibus
vigiliarum. Consolabar ergo eam quantum sciebam et tunc po
tui. et ad patientiam ortavi et presbiterium intravi ea re
licta et audivi unam missam pro defunctis et aliam dixi
de angelis secundum consuetudinem meam. erat enim secunda feri
a in qua de angelis solebam celebrare nisi aliqua legi
tima causa impediret. Memor autem periculorum Christine et me
e promissionis memoriam sui habui specialem. Dictis autem
missis et facto prandio cum domina abbatissa iuvit frater
Albrandinus plebano ut secum vellet ire ad Christinam visi
tandi eam gratia. Quod cum factum esset et domum in qua erat in
travissemus invenimus eam in lecto iacentem et ut vide
batur dormientem. Que cum advocatione plebani sur
rexisset et nobiscum sedisset adeo cogitationibus occupabatur
quod vix attenderet loquentibus sibi respondere. Quod adver
tens dixi ei. Quid tibi est quod sic occuparis. respondit
sompnium vidi dum dormivi et circa illud occupor. et
cum rogarem ut illud michi diceret respondit non est necesse
quia oculis tuis et videbis impletionem. Dixi narra mihi
quod vidisti et dico ego etiam tibi sompnium quod ante octo

dies uidi· respōdit pater ei⁹ tibi dicẽ possẽ. ſ; eſt; nõtc
Sed tēcū nulli umq̃ dictā uuieta. et ī hoc collatio
t̄minata eſt. qd̾ nec ego ei dixi meū sompnū. t̄ ipa
suū m̄ reuelauit. Ante ergo temp⁹ uesptinū ab ea
recedētes cū uespas dixissem⁹ supuenerūt alij duo
fr̄es cōstudētes fr̄is albrandini de colōa uidelicet fr̄
baldwin⁹ de flandria. et frat̄ mauriti⁹ de reualia
puincia dacie. et facta cena cū dn̄a Geua dcā abbatis
sa de sca cecilia. q̃a mat̄. q. fratrū erat. et ppua
ꝟginea uirgo honesta. et p omīa bone fame et eta
tis ad modū puecte ibat dn̄a abbatissa ad capu
p deductōe cū suis puellis et domicellab⁹. Quā et
nos fr̄es q̃tuor ad petitionē suā sequebam⁹. erant
autē eiuē de ordie suo sex uirgīes nobiles et bene
litate. q̃s dn̄as nomīaueri p pfessione. ſ; domicel
las p nobilitate. et quotidā in mor erat. Cōple
ta autē deambulacōe dn̄a abbatissa ī colle quodā an
suā curiā sup sedē resedit. circa quā et nos fr̄es et
dce domicelle resedim⁹. Int̄ cetā autē q̃ hinc inde
dcā fuerūt. dix̄ pleban⁹ dn̄e abbatisse. Dn̄a ecce ī
p̄sencia uīa sūt q̃tuor studētes littati de ordine p̄
dicator diūsarū puinciar dicatis eis ut aliquā
theologiā corā nob tractēt. Qua me uocāte nō
pter scienciā ſ; q̃a mei maiorē habuit noticiā et
mādante ut de aliq̃ questione cōferrem⁹. roga
ui eā ut nos supportaret. timui .n. ne inde ut as
sol; fieret tumult⁹ int̄ disputātes. et cū petitio
nē meā nō acceptaret. q̃a curiositas quedā eā mo
uit. q̃a nūq̄ disputatiū audierat collacōne.
uocatis sociis pposita est dubitacō a dn̄a abbatis
sa ad instinctū domū plebāi utrū pl⁹ fuit qd̾ do
mīsit petro etiam an iohi cui cōmisit uginē
gliosā matrē suā. et cū frat̄ albrandin⁹ int̄ nos
senior. et ī patrimonio bti pet̄ nat⁹ staret p petri
dignitate. et ego p iohis puritate et familiarita
te. et argumēta et solones eor hīc inde p sona
rēt. adiuuātib⁹ nos alijs cōstudentib⁹ uīis du
ob⁹ p̄dcis. ecce subito puella currēs et gemēs
uenit et plebanū uoce sedula uocitauit dicēs.
et rogās ut ueniret. et cū oīms opinaretur ut

cū ad aliquē infirmū cui mors immineret uo
caretur cū ipē ad eā uenisset. et negociū intelligeret
set. alta uoce me uocauit. et ut assūpto socio
uenirē celerit̄ rogauit. tractatu ergo ob
misso. et fr̄e albrandino socio assūpto. cū ad
eū uenissē dix̄ michi. Diabol⁹ piecit cutinā
ī cisternā luto plenā. et timeo qd̾ submerget eā
nisi cito ueniam⁹. Quo audito cucurri quā
tū potui. ita ut aspicientes ī uia mi raretur.
oīms q̃a qui me sequebantur puenientes inueni
xpinā ī luto īmūdissimo totā. excepto capi
te immsā. qd̾ hilla de more ī sola camisia & pel
licio sine manicis nudis pedib⁹ stās sustēta
uit. erat autē lutū usq; ad genua. In qd̾ cū
calcijs insiliēs conabar eā cū hilla leuare de lu
to. ſ; nō preualui donec dn̄s pleban⁹ et frat̄ al
brādin⁹ supuenerūt. extracta autē ea de luto
exui me cappa mea. et pieci sup stramīa. et
eā sup eā posuim⁹. et domū intrauim⁹. ut
a supuenientib⁹ negociū occultarem⁹. qui p̄p
celerē cursū nrm̄ et īsolitum admirati nos
fuerūt secuti illis autē ad ppria reūsis et ni
chil de ea sci intelligentib⁹ xpinā ī domū dep
tauim⁹. ita ut frat̄ albrādin⁹ caput sustēta
ret. ego humeros portarē. et brachia puelle aūt
pedes⁹ et mēbra q̃ seq̄bantur q̃ aderāt deferrēt. Cū
autē eā in lectū collocassem⁹. erat oīno īsensi
bilis supdcō mō. ut ī scda uisitacōe. et q̃nta ē
declaratū. excepto eo qd̾ corp⁹ suū nō fuit tactu
durū ul' induratū. et p totū temp⁹ q̃ ī luto
iacuit. et q̃ deportata fuit. sic īsensibil' māse
rat. cū in lecto ad dimidiā horā iacuisset ad
se. q. ex quodā defcū sine pmissis gradib⁹ exp̄
redijt. et statī amarissime flere et hijs ūbis quā
tū adūtere potui cōquerēdo ualde submisse loq̄
batur dicēs. karīme et amantissīe dn̄e dulcissīe sp̄o
se tantā honestatē de te audiui et tantā bonita
tē in te sū expta qd̾ nō credidissē qd̾ me mise
rā et abiectam ancillā tuā pmittēs ad tantā
ignominiā puenire ut uiror mānibus tract

+

Daemon christianam in sordidissimum locum proiecit.

22.

Ho

tacet et portaret. Super omnia michi graue est sic confundi. pro facile michi esset quodque me pateris pati etiam quantumcumque graue sentiretur quod et solo teste conscio me contingeret sufferre. verumptamen dulcissime omnem confusionem et uerecundiam que michi umquam euenire patis pro tui nominis amore non contempno. Fac de ancilla tua precor dulcissime domine quicquid tibi placet. honorabile debeo iudicare quicquid de me facere decreueris. Ista hec et multo plura cum tanto dixit pondere cordis deuocione et lacrimarum effusione quod puto neminem affuisse qui ad lacrimas non fuerit prouocatus. Post hec ergo ista et pluribus effusas lacrimas quesiui cur sic turbaretur. Respondit mirari non debes de mea turbacione. Quomodo enim me decuit manibus uirorum tractari et portari. et cum eam consolarer per hoc quod in ea nichil indecens sive visu uel gestu consolacionem meam non acceptauit. sed dei ordinacionem in omnibus magnifice commendauit. prouiderat autem diuina clemencia. quod etiam dyaboli seuicia et malicia permittente quod totaliter fuit decenter cooperta ita quod in ea nichil nudum apparuit. neque etiam facies neque manus erant. enim induta tunica alba que ultra pedes extendebatur. qua ad carnem uti solebat. Caput et collum peplo tegebantur. quo et manus ante faciem eleuate erant inuolute. Sic ergo eam in lecto dimisimus iacentem et ad hospitium nostrum cum plebano sumus reuersi. In crastino. id est in die beate christine et in vigilia beati Iacobi apostoli tertia hora post nonam [?] cum plebano reuisi quod et ego sequebar cum eam salutassem benigne eis respondit. Inter cetera autem quesiui ab ea quod priori die uiderat dixit. hoc ipsum uidi inter alia quod postea a suis excepta non esset [?] putabam quod adeo cito michi hoc deberet euenire. cui ego respondi michi etiam ante octo noctes in dormitorio fratrum dum dormirem. et te de aqua [?] extrahere et totam madidam inter brachia mea deportare. His dictis iuimus ad ecclesiam premissis dicendis. et post missas fratris albrandini celebraui ego missam de spiritu sancto. et cum memoriam facerem christine affluit et preter datus est michi ymber lacrimarum cum incepi quadam cordis dulcedine quantam numquam prius in tota uita mea senti. Dum autem hec fierent, plebanus ibat ad communicandum dominam christinam. expeditis autem missis intrat michi frater albrandinus ut ueniremus et christinam uideremus. audieram enim quod post communionem solebat inter supradicto modo excedere. et indurata corpore iacere sicut audieram sed nondum intellexeram modum. Autem hoc non datum est ei. iuxta ad instantiam ergo suam quam petiit ibamus et dum ille in uia se preter staret [?]. nescio quo casu manum meam sinistram aspexi. et tria rubea signa paruula in ea consideraui quod prius numquam conspexeram. quorum duo adhuc usque manent cum iam undecimus annus uertatur. Quorum significacionem aliam nescio nec tunc aliam sciui nisi pro quadam data michi fuissent memoriali. scilicet ut memorarem persone in qua dominice passionis expressissima uideram uulnera. ex istis ergo stupefactus sed in corde letificatus et animo quodammodo certificatus sum. quia a domino erat quod a domino erat quod sic circa christinam sincera quadam dilectione afficiebar. Omnino tamen omnibus mortalibus illud secretum occultaui donec post tres annos sine sancto meo illud cuidam persone deo reuelaui. cui numquam tamen secreti dedi cognoscendi occasionem ut ergo hoc obmittam. et quomodo hoc contigit obmittatur et negocium prosequar inchoatum domum intrauimus in qua christina fuit quam frater albrandinus uisitare et uidere uolebat. Inuenimus autem eam in lecto iacentem faciem peplo uelatam habentem tam immobilem ut nec spirare eam potuimus aduertere. Totum autem corpus reliquum suum cooperto lecti erat decenter licet paupere non contectum. postquam ergo cum reuerencia stantes in pauimento sic consideraremus frater albrandinus ad lectulum suum accessit et humerum suum tetigit. ut an induratus esset. ut sibi fuit dictum experiretur. Et cum sensisset quod non erat ultra modum humani corporis induratum conuersus ad me cum indignatione prorupit in hec uerba. erat enim homo multum feruidus. Sunt proterue [?] mendacium est quod de ista puella michi est relatum quod in tantum rapiatur quod corpus eius induretur. Cui respondi ut modicum expectaret. quia nondum uenit hora illa iuxta solitum. solebat enim mora aliquando ad modum longa aliquando breuis interuenire inter communionem et corporis indurationem quod frater albrandinus ignorabat et ideo turbatus [?]

post communionem Christina excessum mentis patitur [?]

bat conquerens falsum sibi fuisse relatum. Quod mihi satis displicuit. Facto ergo prandio in nona cum domina abbatissa iterum frater albrandinus me sollicitavit ut Christinam visitaremus. Dixi quod nollem. Tamen tandem ad nimiam instantiam eius assumpto plebano simul venimus. Et eam eodem modo quo ad situm corporis ut prius invenimus iacentem faciem conversam ad parietem habentem. Posuit ergo se frater albrandinus ad caput lectuli et ea que fiebant examinavit. Cum autem nullum in ea signum vidisset, sed nec spirationis motum vel sonum percepisset, posuit iterum manum suam super humerum eius et tantam duritiam vel rigiditatem sensit ac si mortua fuisset. Et cepit ille ex illa induratione quam tetigerat ad cordis molliciem pervenire. Cum ergo sic taciti diutius sedissemus, Christina aliquantulum ad se reversa, sed etiam non ad particularium sensibilium cognitionem, sed ad ipsam adductionem et corporis motionem, et sinistram manum palma aliquantulum aperta extendit, quod frater albrandinus videre plurimum desiderabat in ea. Respexit ergo et in medio palme eius vidit crucis figuram pulcherrimam cum floribus adornatam qualem descripsi super in visitatione tertia. Et cepit ex vehementia commotionis cordis subito alta voce clamare: Heu me infidelem, heu me infidelem qui umquam ausus fui contra satanam derogare. Si umquam talia vidi nec narrantibus credidissem si videre datum mihi non fuisset. Heu me quod in tantam prorupi insaniam ut contra satanam derogarem. Vere totus mundus nescit nec potest talem facere crucem. Cum ergo hec et similia sepius ex corde maximo motu, omnes qui aderant habundantissime flevimus propter devotionem eius qui prius non crediderat et propter mirabilia dei que intuebamur. Ipse autem frater albrandinus usque ad tempus vespertinum continue flebat, cum quibus verbis nunc scripturam inserens nunc dei magnalia commendans intercedens quasi spiritu esset inebriatus. Cum autem ex devotione manum suam posuisset circa manum puelle ut signum crucis predictum desiderabile et desideratum perfecte contemplaretur, erat enim pulcherrimum videre signum ipsum in manu ipsius, se hoc est crucem depictam in manu signata et sta

aliter affirmo aspicientium in se converterat immo rapuit totum. Cum ergo in hiis contemplandis albrandinus afficeretur, iterum puella rapta est et extendit celeriter manum suam ad parietem, sicque accidit ut manus fratris albrandini inter manum eius et parietem adeo fortiter concluderetur quod eam omnino non potuit retrahere, donec puella iterum ad se reversa manum suam retraxit. Tempore vero vespertino advenientes recessimus ab ea et ivimus ad ecclesiam et in via invenimus abbatissam sedentem in hostio domus sue, que Christinam quasi mater filiam diligebat et multum ei benefaciebat. Quesivit an Christinam vidissemus. Respondit frater albrandinus: Magnifica et mirifica dei opera vidimus hodie. Numquam credidi quod talia fierent hiis temporibus. Et narravit ei omnia memorata. Cum autem venisset ad hoc quomodo manus eius fuit ad parietem conclusa, addidit: Licet tota illa compressio non fuit naturalis, tamen si naturalis fuisset, omnino in manu premente sensissem motum inflexionis et remissionis in premendo. Sicut autem hoc non sensi, sed sic immobiliter manum meam detinuit quasi cum clavo me confixisset. Unde hoc credo fuisse supernaturale. Et multum deum magnificavit.

In crastino facto prandio et licentia accepta a domina abbatissa ut in coloniam redirem, intravimus ad Christinam ut eam salutaremus, et debilem eam invenimus, modum tamen vite humane conversationem gerentem. A qua cum inter cetera quesissem quomodo hoc contigit quod diabolus eam premeret, respondit: In vigilia beate Christine postquam a me recessistis invasit me tantus horror et tanta cordis anxietas quod mirabar quid mihi accidisset. Ut ergo illud tedium a me expellerem, exui tunicam meam superiorem et intravi lectos sociarum mearum. Et cum hoc fecissem et dolor cordis nec sic quidem abscessisset, exivi camerulam in qua eram cum sociabus et flexi genua coram quadam gita que stabat in domo maiori iuxta hostium hospicii de quo exieram. Et cum sic orarem ut deus tribulationem mitigaret vel patientiam daret, ecce subito videbatur mihi quod per hostium orientale maius domus

maioris nubes nigra et horribilis ingrediebatur
et veniebat super caput meum. Quid amplius circa
me accidit nescio donec adverti me in lecto collo-
catam. Tali autem perpetrata racione reversa sum in
vij coloniam.

Septima [octava] visitacio hunc habuit modum. Anno
festum omnium [sanctorum] plebanus invitavit fratrem
Albrandinum et me ad diem festum suum. Devo-
cione fratris Albrandini circa Christinam movebatur et
libenter eam semper visitasset si opportunitatem ha-
buisset. Hac ergo opportunitate oblata venimus
in vigilia festi ante missam ad villam iniunctam et
benigne et humane fuimus recepti. Cum autem ad
prandendum fuissemus vocati, requisivit frater Al-
brandinus ubi Christina esset, et dictum fuit ei quod i-
deo non venisset quia in devocione et oracione esset,
quia in crastino proponeret communicare. Placuit ei
excusacio. In crastino autem omnibus secundum morem
festi usque ad vesperas completis cum Christina in missa
vi. post alio modo quo supra dixi visitacione v. com-
municasset, ibat et posuit se inter altare et pari-
etem templi orientalem ut videbatur in oracione se col-
locavit et ibi mansit in sua devocione cuius superius
modus est expositus usque longe post completorium. Dicta
ergo nona dum ad prandendum ivimus ecclesia super
eam serata fuit. Facto ergo prandio ivimus ad eccle-
siam pariter cum plebano ut aliquid edificatorium pos-
simus vel videre vel audire. Cum ergo ad ecclesiam venis-
semus et clausam eam invenissemus et seratam, et custo-
de cum clavi habere non possemus, mansimus ad horam
ante fores et auscultavimus, et ecce vocem quandam dul-
cissimam humanam tamen ut puto sed non humano modo
formatam in modo et dulcedine et subtilitate hu-
manum modum excedentem. Unica tamen erat audiebatur.
erat quod modulacione ordinata sed non in verba distinc-
ta. Adeo subtilis et dulcis, ut quasi sonus melle commix-
tus esset cum voce humana, quasi corde melle in gutture
humano sonaret. Huic simile videbatur quod audivi-
mus. Intrantes autem ecclesiam nullum intus invenimus

nisi solam Christinam in loco ubi eam dimiseramus iacen-
tem insensibilem eo modo quo superius expositum est et toto
corpore rigidam, pallio faciem habentem contectam. Ad eam ergo
accedentes auscultavimus si vocem predictam possimus au-
dire, et post modicum advertimus quod sonus supradictus
audiebatur quasi in pectore esset in pectore Christine michi quod ve-
rius potuimus iudicare, et sic disposita mansit usque
ad officium vespertinum. In crastino suscitatur diabo-
lus turbacionem magnam per matrem et sororem pleba-
ni contra Christinam, cuius remedium frater Albrandinus et
ego efficacius non invenimus nisi quod Christina ad tempus
in coloniam iret et cautela cederet furori hoc et femine.
23 Cum autem ego ad domum fratrum venissem incepi exa-
minare mecum cuimodi vox esset quam audieram et nul-
lam in scripturis similiorem inveni quam iubilo. Secundum
illum modum quo glosa super secundum iubilate exponit intel-
lectam dicens: Iubilacio vera fit corde et voce, quasi iu-
bilat vox exterius et intelligatur interius. Iubilus est
sonus leticie sine verbis quia eius leticia non potest animi
explicari, quando videlicet homo gaudens et huius quod non posset
explicari verbis erumpit in vocem quandam exultacionis
sine verbis. Ita ut appareat eum ipsa voce gaudere sed quasi re-
pletum intimo gaudio non posse verbis explicare quod
gaudet et infra. Iusti gaudentes videntes mundo corde quos
deus quantum et quo ordine et quam mirifice fecit vi-
exultantes cantant, et ista iubilacio est coronanda.

None visitacionis

Hic erat modus. Ante adventum domini modicum ve-
nit pater Christine carnalis ad me in coloniam et duxit
me in capitulum fratrum et loquebatur michi. Premissis autem
salutacionis verbis hunc modum continentia: Christina filia tu-
a te salutat. Merorem quem animo gerebat non valens dis-
simulare quin eum facie et gestu ostenderet, cui ego re-
spondi: noli sic dicere. Te non recognoscat patrem? Respondit:
negare non possum. Attamen si erga nos aliquid moveris pie-
tate veni et visita nos. Sumus enim in periculo constitu-
ti. Sed sic de te confidimus non pigreris nos consolari. Quesi-
vi cur sic turbaretur et dixit: adversarius nimis for-
tis nobis adversatur propter cuius sentenciam in periculo sumus

teriu

rerum et personarum. Que cum audissem ad conpassionem
commotus sum quantumvis tectum vultum forinsecus ostendi-
scivi enim quod gravibus tribulacionibus frater afficiatur
et quod nisi ob magnam causam ad me non venisset. fina
liter tamen dixi vade cum deo. dominus vos consoletur. ad quod ver
bum tristis abscessit. post octo autem dies rediit. verba
similia prioribus referens. longe tamen cum maiori cordis
amaritudine et dolore et vultus tristicia. Et cum simi
lem ei responsionem priori dedissem. secundo mestus recessit.
Tercio iterum intervallo sex dierum rediit et me sollicite
querens tandem invenit. post verba autem salutacionis se
cundum formam prescriptam satis lugubriter emissa adie
cit. Rogat te filia tua ut ad eam venias sicut eam
in domino diligis. Que et ego et mater sua ob hoc te rogamus
si non vultis ut omnia nostra a demonis incendio devaste
tur. audivi verba sed ipsis me plus modus placacionis et tris
ticia ad presentis ad conpassionem commoverunt. Et post
modicum dixi. Si licenciam habuero libenter vos visitabo.
Qui accepto responso aliquantulum hilarior recessit. Cum
ergo hec fratri albrandino retulissem, commotus est cor
de et exarsit spiritu. et ambo communi sensu venimus ad
fratrem hermannum de havelbrech, qui tunc fuit prior colo
niensis. et dixit ei frater albrandinus. Reverende pater licet
nobis ire in stumbele. et videre mirabilia dei que nobis nar
rantur quod fiant in quadam puella ibidem commorante. No
vit enim quod eorum fama ad eum pervenerat. at ille nobis
benignissime respondit. erat enim vir mire mansuetu
dinis et excellentis benignitatis omnium virtutum decore
perfulgens. qui frater diu socius magistri ordinis iohannis p
rimi et decem provincias cum eo visitaverat ut dicere in eodem
solebat. et bis extiterat theutonice prior provincialis.
Ite filii optime vobis cupio ut ad locum ē atis predictum
ut videre dei magnalia possitis. Tanta de puella
eadem audivi mirabilia quod libentissime ad eam viden
dam vobiscum irem si michi vacaret. Sed vos dilectissimi
qui iuvenes estis. et de remotis partibus venistis
estis et videatis res mirabiles et edificatorias
quas in partibus vestris etiam in senili etate possitis aliis
ad edificacionem pro tempore narrare. Multum gaudeo
quod in talibus delectamini. et quod circa res divinas

et opera dei estis curiosi examinatores. In solis enim
divinis negociis sancta est curiositas et laudanda
dum non humilitati veritati studuerit et utilitati.
Accepta autem licencia cum frater albrandinus fuisset
propter occupaciones impeditus. assumpto fratre wyperto boemo
de provincia polonie profectus sum. et cum longe post cre
pusculum. ad locum quem querebamus venissem. cum mag
na quidem cordis leticia sed non sine afflictione corpo
ris propter immunciam pluvie et profunditatem vie intravi
domum ubi Christina manebat. invenimus in hospicio
cum ea dominum Godefridum priorem de brunwilre nigro
rum monachorum de regula beati benedicti virum bone
fame per omnia bone et magne modestie et honest
tatis moris precipue in tantum ut absque diminucione
sanctitatis ceterorum non recolo me de ordine suo virum
vidisse tante perfeccionis. Cuius socius erat dominus cele
rarius eiusdem monasterii vir provecte etatis et mag
ne discrecionis simul et commendabilis maturitatis.
Istis adiunctus erat dominus iohannes plebanus de stumbe
le cuius superius sepius habita est mencio. vir devo
tus et tante castitatis ut virgo credatur obisse. hii
omnes sacerdotali officio fungebantur. puer et decem
bantur quod iam excreverant tempore longiori. Sub hor
testimonio gesta sunt que narro. Ingressi ergo hospi
ciolum Christine. invenimus eam in lecto sedentem. non enim
ei licuit iacere propter intolerabiles tribulaciones sibi in tepola
cione. et cum eam salutassem et omnes secum commora
rentes exivimus ad ignem qui ante hostium cameru
le ardebat. ut vestes nostras exsiccaremus. et cum
sic ad modicum tempus sederemus. et dominus celera
rius nobiscum sedens pedem ocrea calciatum ad ig
nem extenderet. ecce subito omnibus nobis viden
tibus percussus est cum terrore humano super ocream
ad latitudinem palme humane. mirantibus autem
nobis qui de novo adveneramus. et quid ageretur
ignorantibus. cum hoc dominus celerarius advertisset
dixit. Fratres oportet nos ad talia assuescere. et mo
dico facto intervallo audivimus eos qui erant inter
camerulam inter se querulantes. Cuius tamen causam
quererem intellexerim quia demon secundum morem

que toto adventu excruciat xpinam defedasset.
Quo audito omnes qui aderant fuimus ex inopinato
eventu commoti intravimus et sic invenimus ut nobis
fuit narratum. Ingressus autem posui me super terram
ante lectum xpine domino priore Godefrido ad capud lec-
tuli eius hoc est ad orientem ex parte mei et domino cele-
rario ad pedes lectuli hoc est ad occidentem ex par-
te mei positis domino autem plebano a parte sua hoc
est ad aquilonem posito mecum pedes autem camerule
meridionalis. hiis ergo custodibus signato lecto quem
melius monumentum dici possit quoniam quibus non so-
lum lectum sed et personam in lecto manu contingere posset
si esset necesse quia prope omnes sedebant. Et quantum ego
advertere potui demon xpinam plus quam xx vicibus
diversis modis defedavit. hanc enim primam presentes per
tempore illo solebant nominare defedacionem eo quod per fe-
tidissimam materiam scilicet stercus humanum infligebatur.
Et demon eam hac materia aliquando totam sub tunica perfu-
dit aliquando solam faciem perfudit. aliquando in capite suo sibi per
plus quam quandam pastam posuit. Et quod mirabilius vi-
debatur inter oculos et pupillas spissam immundici-
am composuit. aliquando eciam os eius predicta immundicia im-
plevit. aliquando inter dentes eius eam adeo fortiter vel tena-
citer impressit ut vix cum panno posset evelli et emun-
dari. Etiam dico si hanc immundiciam sic administratam
manibus meis de locis predictis non excepi. Mirabilis-
simum autem videbatur esse et fuit quod cum predicta ma-
teria non sentiretur ab aliis in tepida xpine cum adeo
erat fervida ut magne pustule in eius corpore ad
eius contactum orirentur. Cum ergo inter hec et multa alia
que non occurrunt memorie nox fuisset consacta ad-
23. veniente die dominus prior et celerarius ad monasterium
suum redierunt. Sed et tempestas predicta cum ortu diei
abscessit. hec sicut vidisse dicere potuissem quam opus
immundi spiritus fuisset. Mane vero facto et missis a me
socio meo secundum morem celebrantis dies illa pre-
fuit sine manifesta demonis molestacione et afflicti-
one. post occasum vero solis cum dies iam abcessisset et nox
cum suis tenebris adveniret. rediit ille qui ab eterna
et intima luce cecidit in tenebras exteriores eter-

Demon Christinam [illegible] mane [illegible] exagitat

nas ille immundior operum administrator ut ab immun-
dicia operis in confusionem sui immundus ipse possit dici.
et secundum modum afflictionis prioris noctis xpinam mul-
tipliciter quo ad modum et numerum defedavit licet super
cum materia prenominata. quia non ex facili invenissem fe-
diorem. Circa mediam autem noctem quesivi a xpina si Vidit de-monem
demonem videret cuius opera tam immunda omnes qui aderant
tociens et tam manifeste senserunt non uno tamen sed
pluribus sensibus. Oculis enim poterant videre naribus ol-
facere et manibus tangere et aliquando eciam auribus ut infra
patebit poterant sonum eius percipere. respondit illa
24. modeste satis. ego continue demonem video. eciam
si oculos claudam. aut velamen eis circumponam. et ego
addidi. Cuius figure est esse videtur. respondit impossi-
bile estimo alicui esse ut configuraciones eius mul-
tiplices et varias explanet. Sed quantum ad presens
nunc video faciem unam video turpissimam. non plus
de partibus eius video. et quamvis adeo deformis sit
ut non credo aliquem talem posse fieri per naturam tamen
nulli rei videtur esse similior quam humane facici. ex-
cepto quod videtur demonis habet duo cornua promi-
nencia. hoc dicto secundam proposui questionem. in quo loco
nunc eum vides. et illa inquit inter illas duas puellas
et extendit manum ad aquilonem ubi hilla de mon-
te et Gertrudis soror plebani sedebant ad distanciam
a lecto suo ad duos vel tres cubitos in eadem cameru-
la. Quo verbum audientes horruerunt et se ab invicem
diviserunt. et ego dixi. Numquid demon non fugeret si ca-
merulam aqua benedicta aspergerem? et illa. fugeret in-
quid sed statim rediret. sub momento in ictu oculi. Cum ergo
sic nox mirabiliter et penaliter cum multis tediis tran-
sisset. quia dyabolus eam xpinam in ea plus quam xx vici-
bus ut estimo defedavit. Non enim difficile licuit nu-
merare pre multitudine et cordis occupacione. adveni-
ente tamen die pax qualiscumque reddita est et predicta tri-
bulacio cessavit quantum ad apparenciam exteriorem et
corporalem afflictionem. Nocte autem iii adveniente que
precedebat dominicam eciam adveniente affuit ille divine
nitatis desertor et preceptor et solitus tribulacionibus
et immundiciis xpinam affligere. nichil de numero et

afflictionum praecedentium noctium diminuens. Et cum e-
go sederem ad caput lectuli et frater Wipertus ad pedes
et dominus plebanus a latere lecti aliquantulum a lecto re-
motus et ego, nos mutuo respicientes et ad invicem con-
ferentes audivimus omnes strepitum quendam sub banco
concavo super quem sedebat frater Wipertus, quasi aliquis contere-
ret ova ad sorbitium parandum, et coniecimus hoc demonis
esse tumultum. Et cum frater Wipertus sonum sub banco au-
diret, accepit baculum suum arundineum quem de partibus
Sueciae detulerat, quia de novo de Cinna redierat, et for-
tissime cum stimulo baculi trusit sub bancum dicens et
saepius iterans: vilissime demon ego eruam tibi oculos. Et cum
nec sic strepitus praemissus cessaret, dixit frater Wipertus
domino plebano: Karissime, scitis vos aliquas adiurationes quibus
iste adversarius noster possit expelli? Et ille dixit: ad minus
illam scio qua pueri exorzizant: ergo maledicte dia-
bole recognosce sententiam tuam etc. Et ille legebat illam
et ego eam post nos cum intentione repetebam, ut illum immun-
dum spiritum possimus effugare. Dum haec illi inter se tractarent
dixit michi Christina: De quo confertis et quid facere inten-
ditis? Respondi: demonem volumus adiurare ut fugiat.
Et illa dixit eis inquit ut non conentur frustra contra dei
permissiones. Nam diu enim dominus voluerit oportet me is-
ta tollerare. Audientes haec frater Wipertus et ceteri a sua non
desistunt intentione. Cum ergo dominus plebanus ad petitionem
suam decimam adiurationem legeret et ille singula verba post
eum repeteret et iam fere usque ad finem pervenisset, ecce su-
bito strepitus magnus et horribilis insonuit in came-
rula in qua eramus, ac si per subitam compressionem aliquis
vesicam rupisset, et extinxit candelam quae ad duos cubi-
tos stabat super caput meum. Hoc strepitu frater Wip-
ertus timore perculsus surrexit et voluit exire, et ecce
in medio pavimenti occurrit ei dyabolus et percussit
eum et praedictam immunditiam perfudit adeo fortiter ut cla-
maret et saepius repeteret: Ve mihi, ego perdidi unum oculum,
ve mihi. Et hoc iterans exivit ad ignem qui erat ante hos-
tium camerulae copiosus in medietate ardens, ut si quis
fuisset a demone defedatus, in promptu haberet aquam calidam
25. in qua posset purificari ab immunditia. Cum ergo fuis-
set egressus, puellae quae ibi erant laverunt scapulare suum.

Post exorcismum fr. Wiperto a demone [illegible] defedatur!

Turpiter enim fuerat tractatus. Perfudit enim dyabolus dimidi-
am faciem suam a summo usque deorsum et alterum oculum
et dimidium nasum simul et dimidium pectus usque ad
baltheum et alterum humerum et brachium stercore hu-
mano aliquantulum liquido quasi ex solutione fuisset emis-
sum. Lotus autem ad nos ingressus est habundanter ridens,
quasi ei aliquid solaciosum occurrisset. Et querentibus nobis
causam quod sibi accidisset et cur sic rideret, respondit: de-
mon me defedavit et adeo fortiter percussit quod pu-
tabam eum unum oculum eruisse. Insuper et in corde gau-
dio magno et prius inexperto sum perfusus, et ideo a ri-
su me non possum continere. Dixit autem nobis Christina: multum
gaudeo quod frater Wipertus tam hillaris est. Alii enim
gaudium sensisset, timeo quod ad displicentiam fuisset
provocatus. Sed et ego in hoc plurium sum suspicatus, vide-
licet repressam fratris Wiperti audaciam in timoris in-
cussione, ostensam dyaboli maliciam in eius percussione et
defedatione, probatam Christinae mirorum efficaciam in conso-
lationis impetratione, sed Christi manifestatam clementiam
in gaudii communicatione. Quis inter tot fetores et
squalores letus esse posset, nisi Christus daret et Christina impe-
traret? Huius autem argumentum quod in me ipso etiam sensi
hoc fuit: Quicumque inter camerulam Christinae erant se- — [illegible] Christine a demone non agitant
curi erant et intrepidi, qui autem (exterius) latenter iacebant horro-
re et timore demonis perurgebantur. Unde cum semel ex-
issem timore concussus reingredi festinavi. Sub
talibus ergo et multo pluribus tribulationibus nox
illa periculosa peracta est. Appropinquante autem die dixi-
mus matutinas nostras in camerula coram Christina,
non enim dum demonis furebat insania dicere licebat prae-
cipue immunditiis non modicum fetorem exalantibus. Dum
ergo matutinas diceremus Christina se deposuit ad ia-
cendum in lecto in quo et cum quo totiens fuerat defe-
data nulla adhibita vel praehabita sui vel vestium
lotione nulla lectisternorum facta immutatione. Ope-
ruit autem faciem suam peplo, totum vero corpus suum re-
liquum coopertorio lecti erat tectum et convertit se
ad parietem et oravit. Finitis matutinis cum prima
dixi fratri Wiperto: Karissime appropinquetis ad lectum ante quem
stamus et consideretis quomodo se habeat Christina. Atten-

sic ille et inclinavit se ad pectus vel caput
christine sine contactu tamen eius et post modicam
morulam se erexit et ex magno cordis motu et
affectu michi dixit. bone frater petre stupenda sunt que hic
sencio et omni humane arti impossibilia. Erat in lo
co isto et lecto tantus perfetidissima mandato odo
26 re sencio omnibus aromatibus meliorem et omnibus
composicionibus suaviorem. audivi et tacui et ro
gavi eum ut dissimularet et christinam non inquie
taret. Qui et verbis meis acquievit. Post mo
dicum et ego accessi ad lectum et hys credidi que
audivi et que frater wipertus michi dixit. Et ego dixi
christine. Intendis hodie communicare sicut erat meum con
cilium. Respondit intendo. Et ego ad illam. Omni ergo
sollicitudine cor tuum custodi. ut de nullo alio cogi
tes nisi de christo ihesu quem es acceptura. Et illa. Mo
lestum michi esset. si de alio aliquid cogitarem. hiis dic
tis ivimus ad ecclesiam et hora competenti ambo celebra
vimus. ego scilicet et frater wipertus. Dum autem nos circa
divinum officium occupabamur plebanus ivit ad com
municandum christinam. et completis omnibus que tunc
temporis erant facienda ivimus cum plebano ad do
mum suam ad prandendum. Et post prandio quia volu
imus recedere ivimus visitare christinam quia sperabamus
nos ibi aliquid divini prodigii visuros ut eciam
participes consolacionis sicut fuimus et compassionis. Et
benedictus deus quia non fuimus a desiderio nostro defrau
dati. Antequam enim intrarem camerulam christine in
ipso introitu ostii occurrit nobis tantus odor sua
vitatis ut obliti omnium fetorum quos prius senseramus
certi in apothecam odoramentorum celestium ingredi crederemus
paradysum. unde domum et thalamum sponsi camerulam
dico christine que in mediate in nocte precedenti cloa
ca fuerat ut videbatur et dici licuit stercorum hu
manorum. O mutacio dextere excelsi. Omnia enim tunc
formata sunt in faciem meliorem. Nam odor suavis
simus pro horrendo fetore dulcissima quies pro mul
tiplici labore et dolore. laus et iubilus pro afflicti
one et timore. decor honestatis et mundicie
pro vilissimo stercore sunt immutata. O anima mea

recordare eorum que illo tempore vidisti et sensisti ut
saltem memoriam suavitatis illius eructes quia [illegible] p
senciam retinere non meruisti. ut ex hiis reliquie cogita
cionis divine diem festum agant tibi. Ingressi ergo
invenimus testes consolacionis quos habueramus de lo
bis videlicet hillam de monte. hillam sororem christine. hil
lam de hingildorp. et gerdrudem sororem plebani. christi
nam autem invenimus in lecto iacentem decenter satis co
opertam. licet modo pauperi. membris excessu omnino immo
bilem. et eo modo quo super positum est insensibilem. Dum
autem ad aliquantulam moram sedissemus christina ad se re
dit quo ad membrorum motum non quo ad senciendi
actum. et extendit manum sinistram aliquantulum aper
tam et omnes vidimus signum crucis gloriosum in medio
palme sue triplicatum. quod una crux esset principalis.
et due minores de brachiis illius procederent. In hunc
modum has cruces satis et ut puto devote omnes qui
affuimus consideravimus. perfusi enim fuimus insolito quodam
cordis affectu. et data est nobis habundancia lacrima
rum pro tot mirabilium que vidimus et sensimus contempla
cione et tam insperata rerum mutacione. hiis gestis frater
wipertus et ego recessimus. christina in sua devocione re
manente et nichil de recessu nostro percipiente.

Dominica
quarta adventus eadem que in medietate pre
sit vigiliam natalis domini que tunc erat in secunda feria.
assumpsit me frater Gerardus de gryphone in socium de
mandato prioris coloniensis fratris hermanni et duxit
me in stumbele. Ingressi autem domum christine quia plu
via fuerat exuimus cappas nostras et tradidimus il
lis qui erant ad ignem ad siccandum. et intravimus
camerulam christine. Postquam ergo frater gerardus iohannem
de munsindorp et socium suum et dominum plebanum et christi
nam et ceteros commorantes salutavit, adiecit iocando.
Domine demon non me decipies. quia ego sum amicus tuus.
et ego respondi. Si tu es demonis amicus et ego tu
us et illius sum inimicus. De hiis verbis qui audierunt
subriserunt. et voce concordi optaverunt ut dyabo
lus amicum suum cum aliquo clenodio prout solebat sa
lutaret. Post hoc deposuit se frater Gerardus ad pedes

lectuli i quo xpina sedebat ad sedendū et ego
ad caput ꝑ hostiū resedi. Ecce cū sic q. a parū
sederem⁹ subito ex angulo i quo null⁹ sedit uidit
ipetu hūano colore alb⁹ et ualde tenuis sꝫ cui⁹ ēe
nescio q. de scutella effundit et ꝑfudit humeri
mei dextri et nasi extremitatē. sꝫ et hostiū qd p
pe me erat. q. totū ꝑfudit. hoc fco iuim⁹ ad cenā
dū. et sub cena nich de demōis opib⁹ sensim⁹. ñ
hoc solū qd quocienscūqꝫ xpina orabat ille alta
uoce quā oms audiuim⁹ sibillabat. post cenā frē
Gerard⁹ surrexit. et uoluit ire ad ignē. q sicut su
pradcm est. aute hostiū camerule cōtinue arde
bat indut⁹ scapulari nouo et candido qd illa-
die pⁱma uice induerat. Dū ergo ad mediū pa
uimēti uenerat ꝑfudit dyabol⁹ faciē suā et ca
puciū scapularis qd totū pecⁱ uilissimo liquore
liquido hūano fetēte i tanta copia ut illas i me
dio pauimēti i cōspcū oīm urīn faceret de facie
sua et naso procedētē inmūdiciā distillare. Quod
qbusdā nō displicuit. qd cū qui se amicū suum
uocauit sic deturpauit. Ad ampli⁹ demō cū
suis imūdiciis i tantū isaniuit. qd ꝑ grauitate
iminētiū tribulacionū obliuioni tradite sūt an
gustie priores. Grauia. n. isterebant et grauiora cū
metu expectabant. putrescebam⁹ iā stercora et in
mūdicias ad eor qualores et fetores assueti. Sed
ignis istrumēta et tormēta nūc expectabam⁹. Dic
erāt. n. q illa nocte fuerūt presentes. qm ser pre
cedētib⁹ noctib⁹ demō cū ignitis lapidib⁹ xpinā cō
bussit. et hāc penā cū mesticia quadā predola
bant. Circa mediā aūt noctē cū ego iuxta xpinā
sederē. et eā quantū sciui ūbis cōsolarer subito
cepit cōtrahere. et tota tremere et multū sudare.
Et adūn insolitū modū incessus ei⁹ et dixi ei. Qd
accidit. Cur sic angustiaris et tantū sudas. Res
pōdit nō miretis sup hoc. qa hic ante oculos me
os et tuos uideo horribilē demonē stantē et lapi
dē ignitū in manib⁹ habentē quo uult cōburere
ut cominatur. Ē cōsolabar eā quantū potui et ad
pacienciā prouocaui et post qm sic tremuisset et su

Lapidem ardente' primo lateri sinistro, Deinde humero dextro imposuit demon

dasset. ad longā morā demō qd cominat⁹ fuerat ma
licia sua opere impleuit. Posuit. n. ad carnē suā int⁹
uestes i latere sinistro lapidē ignitū ad quātitatē 27
hūani pugni. et tā fortit' ipressit. ut oīno esset
imobilis. ac si eidē loco fuisset icorporatus. heu me
tantā tūc uidi penā i xpina quātā nō recolo me
in aliq uidisse. Erat. n. horrendū certamē demo
nis affligētis ꝑ terrore ignis adurētis ꝑ ferro
rē scilꝫ urgēs paciētis ꝑꝑ interiorē et exteriorē do
lorē. Omib⁹ aūt qui aderāt lapidē tangētib⁹ de
mō post longā morā de oīm eorū manib⁹ cum
subtulit. et sup humerū xpine dextrū eū col
locauit. qui et illic mansit donec gall⁹ cātauit.
Sub hac pena gemit⁹ et suspiria audiebant.
et lacrime nō pauce effūdebant. eā compa
cientiū qā paciētis. Sed gallicinio h pena ces
sauit. et quātū ꝑpendere potui ultra nō redijt per
modū eundē. fuit qꝫ qualiscūqꝫ pax usqꝫ mane
sed mane sciens diabol⁹ qa temp⁹ breue habe
ret. et qa hora eā ad cessandū urgeret cepit
contra morē precedenciū dier acrius deseuire.
et atroci⁹ insanire i tantū ut oms qui aderā
m⁹ attoniti et admirātes diceremus. Ad nam
uult h ēē. Cū oms qui aderāt turpit' m̄ dāo
macularet. In tm qꝫ debacaret ut timemus
xpinā dimitte solā deliberauim⁹ ut frat' Io
hes et soci⁹ suus irēt ad ecclām. et populo
de cōfessionib⁹ et aliis negocijs satisfacerēt
et frat' Gerard⁹ et ego cū xpina remanerem⁹.
Illis autē abeuntib⁹ i tantū dyabol⁹ defedaci
ones et imūdicias suas geminauit. et mul
tiplicauit qd reduxisset nos mīe ni diuina
consolo affuisset. et liberacionis tali misisa
speraremus celeriore. Sꝫ nō. n. i huis erat mod⁹ sꝫ
et numer⁹ ꝑ cōtinuacionē nō potuit [illegible]
di. ter. n. de xpina tactā q totū pondus [illegible]
tois sustinuit. Frater Gerard⁹ quater et ego
ter⁹ uicib⁹ fuim⁹ turpiter defedati in tantū
ut nec ueste habuim⁹ quā induere possim⁹.
Inter h dixit nobis xpina. pariter uerecūdie

defedat demon fr[illegible] [illegible]

mere et ad modicum exivit et hostium post nos
claudere nimium enim cupivit et velut fuit tracta-
ta. fecimus ut rogavit et statim exeuntes ante hos-
tium noluimus autem nos ab ea elongare timentes
ne diabolus adhuc maiora attemptaret. si Christinam
solam inveniret. Illum enim scivit perspexit ubi cus-
todia sacerdotalis affuit ut sepius pluribus proba-
vit exemplis. Dum ergo ad brevem horam maneremus
ante hostium foris extitit tantus strepitus inter came-
ram quod vehementer timuimus quod demon aliquid
contra Christinam moliretur. Diximus quod ad invicem non tante
vicitudinis parati sumus ut vitam illigamus. et his
dictis celeriter intravimus et quod accidit investiga-
vimus. Sed dixit nichil ultra solitum excepto eo quod
demon super sellam que stat ad pedes meos contra-
vit adeo fortiter quod magnum strepitum fecit.
Cum ergo dubitaremus quod in tanto periculo es-
semus fecimus quia iam tempus meridiei appropinquavit.
et fratres non erant recessuri eligimus sub hoc eventu
magis carere quam Christinam desolatam deserere et con-
venit nobis in hoc ut officium de beata virgine di-
ceremus. inchoantes autem officium. Rorate celi
desuper. cum ad ewangelium venissemus, Cyrillus est
ut eo magis virtus sacerdotum ulterior Christine impri-
meretur. utrumque genu in terram coram lecto flexit et
utramque manum super caput Christine posuit. Et cum
fere ewangelium perfecisset ecce ille immundi-
tie administrator qui primum fuit malitie in-
ventor. non veritus dei omnipotentiam nec attendens sa-
cerdotis ulterioris continentiam multiplicem beatissime virgi-
nis commendantem gratiam et munditiam sub manibus
meis per totum caput Christine circa ad latitudi-
nem dimidii digiti sputum inter tempora et caput
de vilissimo thesauro sic sputo posuit. Quem pro
parte post officium digitis meis emulsi. et erat
ad modum paste sputa. Sub talibus et pluribus
temptationibus fuimus. Tunc dominus plebanus de ecclesia
ad nos venit annuncians nobis fratrum nostrorum ce-
leritatem adventum. Unde et nos sub hac spe ivimus ad
ecclesiam missam celebraturi gaudentes quod ad so-

latium Christine potuimus post nos relinquere sacer-
dotem. In via autem occurrit nobis frater Iohannes cum
socio suo totus in facie rubicundus et quasi igneus et
quesivit a nobis quomodo res se haberet circa Christinam.
Et respondimus satis penaliter. et ille inquit in spiritu
quodam vehementi. eamus illuc cum devotione conflictu-
ri. Et viso dicto recessit cum festinatione quasi devo-
tione quadam inebriatus et fiducia confortatus. Nos
vero ad ecclesiam ivimus missam celebraturi et
supervenienti plebano secundum morem patrie vesperas
misse continuavimus. Cum finisset dominus plebanus nobis-
cum fuit accidit hoc stupendum et mirandum quod per
dignum sub his testibus presentibus et nobis post-
ea eventum rei exponentibus videlicet fratre Iohanne et so-
cio eius Hilla de Monte et Gertrude sorore pleba-
ni. Ille enim demon hostis antiquus et superbus et te-
merarius qui in celo deo assimilari voluit. ille in
tantam audaciam superbiam et blasphemiam in ter-
ris prorupit ut lectum Christine sibi intraret et to-
tum eventum evidenter et fortiter concuteret. et verba
blasphemie cum tanta melodia et vocum conso-
nancia ut sit in extremis alte et arroganter decan-
taret. Ubi est deus tuus nunc ubi est deus tu-
us. et cum hec multotiens et interposita morula
interpolate repetivisset. ipse sibimet respondit au-
sus quod ille spiritus immundissimus et malignissimus
nomen divinitatis infinite maiestatis et bonitatis ar-
roganter asseruit. quia vivis sibi non haberet quem vi-
lia et immunda memoria excruciat quem longe a di-
vina opera prius elongavit. Dixit ergo infelix ille
omnium malorum reus. Ego sum deus tuus. ego sum
deus tuus. et post horum crebram et blasphemam re-
petitionem adiecit: Salve nunc recognosce quia ego
sum deus tuus quia potestatem habeo de te facere quic-
quid michi placet. Cum ergo nomen dei quod est super
omne blasphemasset, ad iniuriam quoque seniorum dei
sermonem convertit dicens. Ubi sunt isti fatui que
terrui fuerunt nunc. ego eos sic tractabo quod tibi
non audebunt appropinquare. Longissima mora protra-
xit sub verbis premissis cum melodia cantans-

Daemon ad idololatriam Christinam pertrahere tentat.

sub qua xpina in lecto iacebat quem demon coniurabat. Post hec ergo verba et multo plura nimis horrenda xpina omnibus circumsedentibus audientibus dixit et blasphemia nomini dei illata ut arbitror, comina. adiuro te demon per uirtutem passionis domini nostri ihesu xpi ut ueritatem dicas uel clamaveris ueritatem. at ille infelix ad hanc uocem uerba mutauit tandem dimisit. et modum tremitum neglexit. et quasi ante q. pugil de duello cum uictoria recessus cum pompa et cantus resonancia et uelut consonantia alte decantauit. deinceps q. uetulus decrepitus uix tremula uoce cum rauce dic cepit simplicibus uerbis ueritatem profiteri. et se mentitum fuisse confiteri dicens. vere omnia sum mentitus que sum loquutus. Non enim deus sum ego cum non solum non particeps naturam sed et eius beatitudinis communionem iuste et irrecuperabiliter perdidi. qualis ac tamen mee exercende in uos ab eo auctoritatem accepi. Quam et studiose sum executus ut uel ut tamen diuinam permissionem nichil diminuerim uel super addiderim. Et quia me per uirtutem passionis domini me adiurasti a ueritate non possum negare. Omnia ergo multa tibi periculosa et ignominiosa intuleram. quia tamen de te nullam potui optinere uictoriam. certus sum quod hec in me ipso cum ceteris plus augmentacione incrementum recipiam cum sociorum meorum perpetua irrisione despicientium me tamquam ignauum quia contra unam puellam non preualui. Et hiis et similibus pluribus dictis strepitum magnum fecit quasi uestura rumperet subito compressa. Et sic recessit. Motus autem uel concussio lecti statim ad uocem adiurationis conquieuit. Primo facto interuallo post demonis recessum plebanus et frater Gerardus et ego camerulam intrauimus. ita ut presentes mirabantur quod diximus nos strepitum permissum non audiuisse et inuenimus omnes qui cum xpina in camerula erant esse in mirabili deuocione et lacrimacione. ipsam autem xpinam in ubertima gratiarum actione que nunc referebant per malorum euasione nunc per bonorum collacione nunc per communicatam diuina consolacione. Et hec uarietas gratiarum actionum tam dulcis erat et delectabilis ut omnes presentes ad lacrimas promoueret. hiis sic expletis iuimus omnes nos .iiii. fratres cum plebano ad domum suam ad prandendum. et xpine ante hostium camerule sue calida aqua in dolio ad lauandum parabatur. Quia secundum hominem plurimum indigebat quia per totum aduentum in inmundiciis quas demon administrauerat sine lauacro iacuerat. puelle autem que eam lauerunt dixerunt quod in corpore suo plurima uulnera inuenerunt facta per lapidum combustionem adeo profunda aliqua quod manum possit continere. Que tamen omnia sine humana cura sunt curata per admirabilem clementiam sicut fuerant inflicta per demonis detestabilem maliciam. Dictis autem matutinis in die natalis domini et missa prima plebanus uite et xpine corpus domini administrauit. In ortu autem diei longo satis spacio a communione predicta ibat frater Johannes quem et ego sequebar ad xpinam. et inuenimus eam in lecto iacentem modo superius exposito induratam. et modum uite humane mente excedentem. Que eciam deuocione sua per totum diem natalis usque in profundam noctem sequentem permansit. Cum qua postea in reliquis diebus predicti festi comedimus et diuine consolacionis et interne delicionis plura audiuimus ut aperte possimus conuincere quia super multitudinem dolorum quos passa fuerat consolaciones dei eius animam letificauerunt.

lapidibus ardentibus vulnera demonentia fecerant.

Cum iam tercius annus fini appropinquaret. postquam in coloniam ob studii continuacionem et rumorum ad me uenisset et parum deberem proficisci cogitaui ut patrem et amicos meos salutarem. accepta ergo licencia et assumpto fratre Johanne dato duce hespe ibam in .xl. uisitare xpinam. Que cum una die circa completorium exiuisset et quasi dam deuota in magnum cordis attencia est affectum ut ex uerbis suis poterat probari. et rogauit me ut in crastino missam de beata uirgine cum nota celebrarem. In crastino ergo dum missam Rorate celi desuper dixissem cum omnibus attinentiis et ad illud officium spectantibus. quia ad illud officium speciali mouebar deuocione. propter filii dei incarnationem et gloriose uirginis matris eius

n. 3us annus

[illegible]

[illegible]

multipliciter commendationem que in illo officio tam
prophetie quam historie plenissime et dulcissime cantan-
tur. populus exibat, excepta Christina que immobi-
lis in suo loco manebat. Dixitque michi ple-
banus: videtur michi quod Christina sit rapta. Assumpsi
fratrem Johannem et ivimus ad considerandum et vi-
dere ipsam quidem omnino inmobilem et induratam
sed pallium suum quo caput cooperuerat plenum
subtilissimo humore quasi rore quem et omnes vidimus
pro rore habuimus invicem. Erat autem humor ille
tantum super in illa parte pallii que caput tegebat. Cum
autem frater Johannes ad .xiiii. dies et amplius quan-
dam excrescenciam invicta pugni et brachii sen-
sisset que ad quantitatem dimidii fere ovi excre-
verat de qua timuit quod usum manus deberet impedire
accessit et ad aliam manum in humore illo ma-
defecit et super excrescenciam posuit. Que ab illa hora
cepit decrescere quam prius potuit crescere
ita ut infra paucos dies omnino deficeret. Christi-
na autem in sua mansit devocione usque ad tempus
completorii. Nos autem in mane sequentis diei ver-
sus Coloniam sumus profecti. licet dominum priorem in
Brunwilre visitarem.

Sed cum nuncius qui me prius
reduxerat ante festum pasche non venisset
contulimus ad invicem frater Albrandinus frater Mau-
ricius et ego de mirabilibus que in precedenti pas-
cha contigerunt circa Christinam et deliberavimus quod in
festo pasche quod iam imminebat possemus sic ordi-
nare ut mirabilia dei possemus contemplari si de-
us aliquid in eadem persona ostendere dignaretur. Fac-
tum est autem ut frater Johannes de Mustildorp qui
a domino plebano ad festum fuerat vocatus me in
socium assumeret de mandato prioris Coloniensis
fratris Hermanni supradicti et fratres Albrandinus et
Mauricius licenciam ab eodem priore acciperent ut
nobiscum ire possent. Obtenta ergo licencia omnes in-
simul in cena domini post prandium exivimus et circa
completorium in Stumbele venimus. Et cum eciam
ingressi fuissemus et reliquias sanctorum vel potius

sanctos quorum reliquie ibi continebantur salutassemus
accessi ego ad Christinam que multum debilis ante alta-
re virginis residebat. Communicaverat autem eodem die
et post communionem summam leticiam perceperat de qua de
novo redierat ita quod postea etiam non exierat.
Debilitatem autem non ex communione vel leticie percep-
cione incurrerat sed ex demonis afflictione ut ipsa dixit.
Postquam ergo eam salutaveram dixerunt michi virgines que
circa eam sederunt et condiciones suas diligenter adver-
terunt. Solicite advertas si palmam sinistre manus
eius possis invenire. Erat enim mirabiliter depicta. Cum er-
go manum predictam ex devocione magis quam ex curio-
sitate diligenter observarem accidit ut illa pre debi-
litate deficeret. et manum non observans eam aliquan-
tulum apertam extra pallium suum relinqueret. et vidi
rem mirandam visu pulchram sed significacione digno-
cam. Aspexi enim in manu signata quindecim signa di-
visione modica aspectu sub rubra forma rotunda si-
tu ordinatissima. In medio palme erat signum
rotundum sterlingo minus sed omnibus aliis signis
maius. Circa quod erant .iiii. in modum crucis in hunc modum
disposita aliquantulum primo minora sed reliquis decem
maiora ita ut quantum a primo excedebantur tantum
reliqua excedebant. Quinque ergo predicta erant in carne
palme depicta. residua autem decem per .v. digitos ma-
nus erant sic divisa ut cuilibet digito duo inerant
in medio illorum articulorum qui palme erant propinquio-
res. Ita tamen quod uno tantum signo quilibet articulus
decoraretur quod adeo erat pulchrum visu quod non credo
me vidisse manum tanta pulchritudine insignitam. Fa-
teor in aspectu delectabar sed in affectu immutabar et
quid dicere possem ignorabam. Omnem enim corporis sensum
et cordis intellectum res visa superabat. Completorio au-
dito et matutino secundum morem patrie circa crepus-
culum inchoatis. dum cantaremus post benedictus in te-
nebris kirieleyson quidam in ecclesia ex dissolucione can-
taverunt magnum clamorem et dissolucionem strepitus
per quem nos in choro non minime impediverunt. sed non absque
confusibili vindicta. Nobis enim cantantibus et passionis
Christi memoriam celebrantibus illius autem dissolucionem

[illegible]

exeuntibus affuit inter eos etiam sathan et magnam
partem plebis in ecclesia defedauit cum maria que sepius
est nominata de qua fetore pessimo exalauit. Et fuit
mirabile quia cum plures quam persone que circa xpinam fue
runt ab ante et retro a dextris et sinistris fuissent
defedate quedam in tunicis quedam in palliis quedam
in peplis. xpinam in medio eorum constitutam nec una gut
ta inmundicie contingebat. Sed nos qui fuimus in cho
ro dum fiebant latebant que dominus matutinis et cande
lis reaccensis intelleximus fuisse perpetrata. Tunc unus
quilibet sibi proximo uel proxime de iniuria et contume
lia sibi conquerebantur. attamen et si omnes tacuissent fe
tor tamen pessimus opus in mundum prodidisset. Cum ergo
plebanus et fratres in turbam tumultuantem exissent ui
su et olfactu relatione quoque et testimonio plurium rem
factam cognouerunt. Fuerunt autem qui dixerunt quod
hec defedacio ideo est a deo fieri permissa et diabolo
administrata. quia plurime fuerunt qui xpine detrahe
rent quod falsum esset et fictum quod ipsa fuisset per defedaci
ones afflicta. et dicebant quod nunc ille persone turpius
fuerunt tractate que illi plus derogauerunt. Dum igitur
hec fierent accessi ego ad xpinam que adhuc in loco
orationis consueto iacebat. et quesiui ab ea quid populus
tumultuans haberet. et illa respondit. ignoro. audio
tamen quod plures conqueruntur quod turpiter sint ma
culati. Finito autem tumultu ibant singuli ad sua
hospicia. Sed et pater xpine eam ad domum suam duxit
quia per se ire non poterat pre debilitate. Quam et ego ad
iuui usque ad biuium. et alia uia ad domum plebani
declinarem. Fuit autem xpina tota nocte illa in quadam
extasi propter cordis occupacionem circa xpi passio
nem in tantum ut se alloquentibus non attendebat nec res
ponderet. nichil quia aliud uerba sua sonabant quam quamuis
pauca diceret nisi xpi passionem. Sed ab eis audiui uir
ginibus que circa illam illa nocte uigilabant. Mane
autem facto in die pasce cum dixerunt fratres albradinus
et gaufridus quod uellent redire coloniam et rogauerunt
plebanum ut cum eis xpinam uisitaret. Quod et fecit quem
quesitum a plebano et etiam ab ipsis plurimodum intellexi
mus nichil aliud uiderunt nisi xpinam in lecto iacentem to

to corpore tremente. faciem peplo et lecti coopertorio
uelatam habentem. et hoc uiso discesserunt. Fratres co
lies autem et ego circa terciam iuimus ad xpinam ui
sitandam. et supradicto modo eam inuenimus iacentem hoc
addito quod omnino facta fuit inmobilis. et omnibus
membris rigida ut solent esse corpora defunctorum in qua
nullum signum uite potuimus deprehendere. Quo audi
to et considerato iuimus ad ecclesiam et hijs que ad
officium illius secundum morem pertinebant completis post
meridiem reuersi fuimus cum plebano ad ea que circa
xpinam gerebantur consideranda. et cum camerulam in
trassemus et xpinam supradicto modo repperissemus facta
oracione a nobis tribus ut deus nobis aliquid ex hijs
ostendere dignaretur que circa xpinam facta suspica
bamur. dixi ad illos duos. uobis liberum est tempus. Sed
ego recessurus sum. et numquam spero me hac die re
diturum ad hunc locum uel personam. et ideo multum do
leo si consolacione debeo defraudari. quam me spera
bam hic habiturum. credebam me de hijs que audiui
alio anno nunc debere certificari. Et dixi pleba
no audiente fratre iohanne. Optime nosti quia nec cu
riositas nec carnalitas nos mouet ad puellam
istam uisitandam et considerandam. sed xpi caritas et
ut gestorum eius possit ueritas delucidari. et omnis
falsitas et dubietas propulsari. Extende ergo ma
num tuam et tange plantam pedis eius. ad instanciam
meam fecit hoc ualde timorate et manum retraxit
totam sanguine perfusam. et ego dixi. uocemus unam
puellam que extremitatem pedum detegat. ut ui
dere possimus quid ista significent. illis consencienti
bus uocaui hillam de monte et rogaui eam ut
extremitatem pedum xpine reuelaret. Que licet
se excusaret pre timore tamen et racione uicta cum mag
na reuerencia et timore quod petiui fecit. Et nos ui
dimus quod sicut in medio pedis dextri in parte supe
riori et inferiori uulnus erat latum sterlingo aliquan
tulum de quo uelut riui sanguinis non ad pedicas 25
sed per transuersum pedis fluxerunt in latitudine non
modica. Quo uiso quilibet nostrum locum fletui
aptum querebat. eo quod xpo passo compaciebatur.

cuius expressa vulnera in Christina intuebamur. Sim-
ul facti ad domum plebani ivimus. et facto prandio
illi diei debito parumque ante horam completorii ad do-
mum Christine sumus reversi. et adhuc nullum vite sen-
sibilis in Christina invenimus signum. quia nec spira-
bat nec movebatur. sed adhuc tota rigida perma-
nebat. Dixi ergo plebano plerumque si aliquod sig-
num similitudinis passionis Christi possimus in Christine
capite reperire. Et ille dixit. modum non video quo-
modo possit fieri. quia facies sua simul cum capite
cum magna diligentia erat cooperta. posuerat enim per
modum crucis brachia super pectus suum. et pug-
num manus dextre ad sinistram maxillam. et sinistre
pugnum ad maxillam dextram collocaverat modo
cancellato. et inter digitos peplum ex parte superio-
ri strinxerat. quibus caput et faciem velaverat sa-
tis diligenter et artificiose. ad instantiam tamen
meam temptavit plebanus circa autem dextram capitis
discooperire. et quantum ad videre potui ibi nullum
signum vulnerum invenit. Cum autem anteriorem
partem capitis discooperuisset. invenimus .iiii. rivos
.s. de uno fonte sanguinis defluentes. Quorum quilibet
tenebat latitudinem duorum digitorum. ex quibus
duo extremi tendebant ad tempora. medius medium
inter versus nasum tenebat. Divine igitur presentie
que se per signa tam evidentia prodiderat honorem
exhibentes amplius divinum misterium formida-
vimus perscrutari. Sexto (?) die ante pasche audi-
vimus a virginibus secretariis suis. quod vestis
sua intima corpori proxima erat sanguine perfu-
sa ad latitudinem palme humane circa locum qui
situm cordis attingebat. sed et signa in manibus
evidentia intus et extra sanguinis lacrima sed
rotunda omnis quasi medium et vidimus cum ea per
totos octo dies diligenter contemplabamur. Illo
dicto autem ante solis occasum cum ad se fuisset
Christina reversa. quod motus affectionis specie indicabat
dixi ei. Quomodo habes. Respondit. Debilis sum
plurimum. Noli me plura loqui. quia non valeo re-
spondere. preter oris et palam amaritudine. Et di-

ligenter consideravi. quod licet ipsa verba cum magno co-
namine formavit et quamvis laboravit adeo ta-
men ea sibimisse protulit quod vix potuerant etiam a cir-
cumposita percipi. Reduxit autem ad se sine singulari
voce et sine quibuslibet verbis que a circumstantibus po-
tuerant audiri. Nos autem ea relicta reverteba-
mur ad ecclesiam. nec eam vidimus prius quam circa com-
pletorium in sabbato sancto. Et cum ante lectum suum sede-
rem et frater Iohannes confessiones audiret letitiam cor-
dis Christine magnam per signa admodum evidentia tam verbo-
rum quam factorum vel gestuum. Oratio enim et collatio inter
nos de dei dilectione et contemplatione perurgebat.
cuius Christina materiam habundanter ministrabat.
et ministratam augmentabat. Summo autem ma-
ne in die sancto pasche a patre suo in equo ad ecclesiam
est deducta. sub habitu seculari. erat enim linteo
exterius cooperta loco pallii. quia propter vulnera pedum
non potuit ambulare. et ut quod contigerat omnino
occultaret. Nam in priori anno fama percrebu-
erat quod sibi acciderat quod ex eo presertim contigit.
quia in domo propria communicavit. hac ergo arte u-
sa est ne cognosceretur neque quod factum est circa eam
omnibus divulgaretur. Cum autem in prima missa
communicasset immobilis est in omnibus membris rigida
permansit usque meridiem. nec ad pristinum sensuum
vigorem discretionem rediit ante completorium. Devo-
tionis autem signa et exultationis plura vidimus in
Christina. Una autem dierum in septimana pasche pre-
dicante fratre Wipto rapta est Christina. et illo die
mansit supradicto modo insensibilis usque ad vesperas.
In sabbato autem ante dominicam in albis venit frater
Salomon ungarus in studio meus amicus familia-
rissimus. iturus Parisius ad studendum. et cum a me
audisset que contigerant illis diebus circa Christinam.
rogavit me ut dicerem ei qua subtilitate uti
deberet ut eam videre posset. Cui dixi. Noli eam super
hoc rogare. quia manus suas tantum abscondet. sed
potius aliquod resuendum in vestibus eius require et
roga eam ut illud reficiat. Quesivit ille et rup-
turam in cappa sua invenit. Quam cum illa resuerit